

Lovas programok és rendezvények, melyeken az ANPI rendezőként/résztevőként képviselte magát

- 2011.04.19-23. *tavaszi lovastábor megrendezése*
- 2011.05.01. *Huculösvény baráti találkozó, Szigetcsép (részvétel)*
- 2011.06.26-07.02. *nyári lovastábor megrendezése, 1. turnus*
- 2011.08.07-13. *nyári lovastábor megrendezése, 2. turnus*
- 2011.06.01-03. *XLV. Hortobágyi Lovasnapok (részvétel)*
- 2011.08.05-06. *III. Jósvafői Lovasnapok megrendezése, Huculösvény*
- 2011.08.27. *Huculösvény verseny, Szlovákia (részvétel)*
- 2011.09.28-10.02. *OMÉK, Budapest (részvétel)*
- 2011.11.02-05. *őszli lovastábor megrendezése*

Lovas rendezvényeken és versenyeken elért eredmények

Huculösvény, Szigetcsép

Résztevők az ANPI képviseletében:

- Gál Péter – Ousor Egér, Ousor Vidra
- Lipták Brigitta – Goral Sikkes
- Petó Brigitta – Hroby Bryf
- Nyéki Csenge – Prislop Zola
- Kovács Noémi – Goral Táncos

Elért eredményeink az alábbiak:

- felnőtt kategória: Gál Péter – Ousor Egér 1. hely
- ifi kategória: Lipták Brigitta – Goral Sikkes 1. hely
Petó Brigitta – Hroby Bryf 4. hely
- „a leggyorsabb lovas” kategória: Gál Péter – Ousor Vidra

Huculösvény, Jósvafő

Gyermek kategóriában 9 induló volt: 4 versenyző ANPI színekben, 3 versenyző Felcsútról, 2 versenyző Szlovákiából.

- **helyezett**: Farkas Luca – Goral Suta (ANPI)
- **helyezett**: Kovács Noémi – Prislop Zola (ANPI)
- **helyezett**: Ema Tresova – Sihla (Szlovákia)

Felnőtt kategóriában 19 induló volt: 4 versenyző ANPI színekben, 3 versenyző Felcsútról, 2 versenyző Szlovákiából.

- **I. helyezett**: Farkasné Kovács Ilona – Pietrosu Jadeit (ANPI)
- **II. helyezett**: Nyéki Csenge Luca – Hroby Anka (ANPI)
- **III. helyezett**: Lipták Brigitta – Goral Sikkes (ANPI)

Sport kategóriában 8 induló volt: 4 versenyző ANPI színekben, 1 versenyző Felcsútról, 3 versenyző Szlovákiából.

- **I. helyezett**: Gál Péter – Ousor Egér (ANPI)
- **II. helyezett**: Lipták Brigitta – Goral Sikkes (ANPI)
- **III. helyezett**: Hartyán Nikoletta – Ousor Vadóc (ANPI)

Huculövénny verseny, Szlovákia

Részvevők az ANPI képviselőjében:

- Farkasné Kovács Ilona – Goral Ulrika (Boglárka)
- Gál Péter – Ousor Egér
- Farkas Luca – Goral Tancos
- Kovács Noémi – Prsilop Zola
- Nyéki Csenge Luca – Hroby Anka

Elért eredményeink az alábbiak:

- sport kategória: Gál Péter – Ousor Egér 6. hely
- ugró kategória: Gál Péter – Ousor Egér 2. hely
- lovaspólo kategória (csapatverseny): Farkasné Kovács Ilona, Gál Péter, Nyéki Csenge Luca – Goral Ulrika (Boglárka), Ousor Egér, Hroby Anka 2. hely

75. Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás

„Huculövénny bemutató” (a kiállítás öt napján összesen tíz bemutató)

- részvevők: Farkas Luca, Kovács Noémi, Vajda Kincső, Tóth Amanda
- betanítás: Farkasné Kovács Ilona betanításával
- a programban résztvevő lovak: Anka, Suta, Tancos, Zola

Tenyészállat felvezetés és fajtabemutató keretén belül elért eredményeink:

- **II. díj**: Suta, hucul kanca
- **III. díj**: Tancos, hucul kanca
- felvezetők: Farkasné Kovács Ilona, Kovács János

Igazgatóságunk teljes **magyar szürke szarvasmarha** állománya (137 egyed) 2011. január elsején eladásra került a Palota Borház Kft. (Tállya) részére.

Területkezelési feladatok

Az üzemág elsősorban a védett természeti területeken levő gyep és külterjes gyümölcsös élőhelyek kezelésével kapcsolatos feladatokat látja el, ezáltal a hucul lóállomány téli takarmányszükségletének jelentős részét is előállítja.

A természetvédelmi célú területkezelés érinti az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében lévő, valamint a helyi önkormányzattól, magánszemélyektől és az Északerdő Zrt.-től bérelt, elsősorban gyep területeket.

A munkálatok magukban foglalják a takarmánytermelő gyepek kezelésén és az élőhely-fenntartáson túl az egyes élőhelyek rehabilitációs munkálatait is. Ilyen az invazív lágyszárúak visszaszorításának feladata (ez a gyepeken elsősorban a kanadai aranyvessző elleni védekezést foglalja magában).

A magas-fennsíki élőhelyeken az őszi és téli folyamán igyekeztünk elvégezni a tavasszal és nyáron elmaradt kezelési munkálatokat.

2011-ben 27 ha hajdani külterjes gyümölcsös kézi kaszálását, tisztítását is elvégeztük (Bódvarákó, Szögliget, Égerszög, Szinpetri, Szin, Tornakápolna, Teresztenye, Jósmafő, Aggtelek), amelyet 2009-ben Agrár-környezetgazdálkodási hagyományos gyümölcsös célprogramba vontunk be.

A jósmafői legelőterületek kezelését a Gergés-lápán tartott hucul ménes legeltetésével oldottuk meg, ~280 ha-on. A Szinpetriben bérelt istálló és legelő a hucul mének és herélték tartási helye és legelőterülete. A Jósmafő belterületén magánszemélyektől bérelt „lovaspályát” egész évben használtuk, karbantartottuk. Itt került megrendezésre a „III. Jósmafői Lovasnapok” rendezvény is.

A területkezelési feladatokhoz 2011-ben – az előző évekhez hasonlóan - vállalkozók munkáját is igénybe kellett vennünk. Ez elsősorban legelők és kaszálók rekonstrukcióját, őszi tisztító kezelést, szárzúzását jelentette közel 500 hektáron Aggtelek, Szin, Jósmafő, Égerszög, Teresztenye, Bódvarákó, Martonyi, Trizs, továbbá a Zempléni Tájegységben Olaszliszka, Megyaszó, Füzér és Szegi községhatárokon. Munkájukkal az adventív növények visszaszorításában is aktívan részt vettek erő-és munkagépeikkel. Fentiekén túl kör szénabáláink készítésére és beszállítására szintén vállalkozót vettünk igénybe.

2011-ben 1170 db széna körbálát, 360 db szalma körbálát, 11500 db széna kis kockabálát és 256 db szalma kis kockabálát tároltunk be a Szinpetri szérűskertben kazlakban, istállók padlásán, valamint csűrökben. A Bodrogzugban 200 db széna körbálát sikerült készíteni vállalkozó segítségével, amely helyben letárolásra került. A szálas takarmányon kívül 105 q zabot tároltunk be, amelyet szintén a hucul lovak takarmányozására használunk fel.

2011-ben Igazgatóságunknál MVH-s ellenőrzés nem volt. A B-A-Z Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága ellenőrizte állattartó egységeinket a hucul állomány vonatkozásában, negatív megállapítást a jegyzőkönyvben nem tettek.

Elmondható, hogy a 2011. év elején előirányzott, az AKG és SAPS támogatások kifizetési kérelmében szereplő területek és a magas-fennsíki élőhelyek jelentős részén is sikerült elvégezni a tervezett természetvédelmi területkezelési feladatokat.

Támogatások alakulása

A 2011. évi AKG támogatás kifizetésére december 31-ig – vélhetően a 2010. évi ellenőrzésből adódó fellebbezésünk miatt – nem került sor.

Októberben a területalapú támogatásból 21,7 millió forint előzetes kifizetést kaptunk.

2011-ben „öshonos állattartás támogatása” kifizetési kérelmet 67 db hucul kancára és 28 db magyar szürke szarvasmarhára adhattunk be, így 4,5 millió forintot utalt az MVH részünkre.

MTÉT, NATURA 2000 és JFGK támogatások ellenőrzési feladataiban való szakértői részvételekért decemberben 2,5 millió forintot kaptunk. Az eseti ellenőrzések elszámolása (12 gazdálkodó esetében) folyamatban van.

Észak-Cserehát mtét, Bodrogeköz mtét, Natura 2000-es feladatok

Folyamatos kapcsolattartás működik egész évben a falugazdászokkal, agrártanácsadókkal, rajtuk keresztül a gazdálkodókkal, illetve telefonon is keresnek művelési (elsősorban kaszálási) problémáikkal. Elkészítettük a Természetmegőrzési Osztállyal a bejelentkező gazdák részére kaszálási véleményünket MTÉT gyepek és NATURA 2000-es gyepek tekintetében (közel 600 gazdálkodó csaknem 2000 helyrajzszámot, 14 ezer ha körüli területtel jelentette be hozzánk kaszálási szándékát).

Az MTÉT, JFGK és NATURA 2000 ellenőrzések a következő képpen alakultak: az Észak-Cserehát és a Bodrogeköz MTÉT esetében összesen 55 főt, NATURA 2000 és JFGK ellenőrzésen összesen 74 gazdálkodó területét, EMVA nem termelő beruházások támogatása esetében 3 fő gazdálkodót ellenőriztük a B.-A.-Z. megyei MVH-val közösen. Eseti ellenőrzést 12 fő területén végeztünk, ezek pénzügyi elszámolása az MVH-nál folyamatban van.

A helyszíni ellenőrzési szakértői feladatokat a TMO, TTO és TŐO munkatársai látták el. A Zempléni Tájegység esetében minden programot az Őrszolgálati Osztály ellenőrizte az MVH-val, de a feladatok koordinálása továbbra is az Igazgatóságon történt.

Haszonbérlet

Saját vagyionkezelésű területeink egy részén Igazgatóságunk a természetvédelmi kezelést haszonbérbeadás útján oldja meg.

2011.12.31-én 2580 ha terület van haszonbérlet útján hasznosítva, amelyek művelési ágankénti megoszlását az 1.3 pont tartalmazza de nem mindig a valós művelési ágnak megfelelően, mivel több szántó is a begyepesedés állapotában van. Ezeket gyepeként (legelő és/vagy kaszáló művelési kötelezettség mellett) adjuk bérbe.

Erdőgazdálkodás

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság 2011. évben összesen 6815,01 ha-nyi állami tulajdonú erdőterület kezelési feladatait látta el. Az erdők kapcsán jelentkező kezelési és területőrzési-ellenőrzési feladatok az Aggteleki Nemzeti Park, a Tokaj-Bodrogeköz Tájvédelmi Körzet és a Zempléni Tájvédelmi Körzet területén kívül számos kisebb természetvédelmi területet is érintenek, a feladatok zöme azonban a felsorolt három területi egységhez kötődik.

Az Aggteleki NPI 2011. évi erdőgazdálkodási tevékenysége erdészeti hatósághoz történő bejelentése 4 részletben történt: az első bejelentőlap néhány tél végi fakitermelési munkát, a második bejelentőlap a tavaszi erdősítési (pótlási) és nyári (befejezett erdősítés) ápolási munkákat, a harmadik és negyedik bejelentőlap pedig az őszi-téli fakitermelési munkákat és az őszi erdősítési (pótlási és első kiviteli) munkákat tartalmazta. Egyes szakmai elvek érvényesítése érdekében két erdőterv-módosítási kérelmet is beterjesztettünk: ezekben idegenhonos fafajú erdőket (fenyveseket, nemesnyarasokat, fekete diósokat) érintő kezelési-fakitermelési munkákat, illetve őshonos-lombos típusokat előtérbe helyező célállomány-típus változtatásokat kezdeményeztünk.

A természetvédelmi szempontok alapján összeállított szakmai tervek szerint 2011-ben elvégzett munkák a fentiek alapján következők:

- Korábban megkezdett (őshonos fafajú) mesterséges erdősítések tavaszi pótlása (összesen 31.000 db csemete felhasználásával, 15,27 ha-on).
- Korábban megkezdett (őshonos fafajú, 2011-ben részben jégtörést szenvedett) mesterséges erdősítések őszi pótlása (összesen 73.500 db csemete felhasználásával, 42,13 ha-on).
- Folyamatban levő erdősítések kézi sorköz- és sorápolása (részben közmunka-program keretében, illetve ideértve az akácsarj-leverést is; összesen 42,52 ha).
- Jégtörött erdősítések tűrevágása kézi eszközökkel, illetve motorfűrészsel (47,77 ha).
- Folyamatban levő erdősítések gépi sorközápolása (szárazzás, tárcsázás; 112,78 ha).
- Befejezett minősítésű erdősítések gépi sorközápolása (58,58 ha).
- Befejezett minősítésű erdősítések kézi sorköz- és sorápolása (2,00 ha).
- Tisztítások (részben fekete diós, részben őshonos lombos állományokban (7,27 ha).
- Törzskiválasztó gyérítések (nemesnyaras és amerikai körises állományokban; 31,98 ha).
- Növedékfokozó gyérítések (fekete diós és amerikai körises állományokban; 21,01 ha).
- Fafajcserés átalakítást előkészítő kisterületű (nemesnyaras) tarvágásos fakitermelések (7 különálló foltban; összesen 19,14 ha ha).
- Vegyeskorú-mozaikos erdőszerkezet kialakítását elősegítő felújítógátások és száralógátások őshonos lombos állományokban (a teljes érintett terület 75,89 ha).
- Egészségügyi fakitermelések (kedvezőtlen egészségi állapotú lucfenyvesekben és fekete diósokban; a teljes érintett terület 25,45 ha).
- Egyéb fakitermelések (széldöntött és erdei tisztáson nőtt nemesnyarak kitermelése, stb.; a teljes érintett terület 32,08 ha).

Az egész éves tevékenység során (saját szervezésű fakitermelések keretében) összesen nettó 4.000 m³-t meghaladó mennyiségű faanyag bevételezésére és értékesítésére került sor. Emellett 17,43 ha-nyi nemesnyaras – nyilvános meghirdetést követő – tövön való értékesítése is megtörtént, az ezekben az állományokban felmért fatérfogat bruttó 6.799 m³ volt (a faanyag nettó mennyisége itt kb. 5.450 m³). Az összes értékesített faanyag alapján számított ágazati árbevétel (ideszámítva a belső felhasználás értékét is) elérte a nettó 60 millió Ft-ot.

Az év során jelentkező rendkívüli események közül a télvégi bodrogi jégtörések emelhetők ki. A Bodrogköz egy részének területét a Bodrog áradása még 2010. decemberében öntötte el. Ezt követően a vízfelszín befagyott, a kemény téli hidegben vastag jégréteg képződött, majd a vízszint csökkenése miatt a jég február hónapban az 1 és 5 magasság közötti erdősítéseket és fiatalosokat jelentős mértékben (helyenként 80-100 %-ban) összetörte.

A károkkal érintett erdőrészek összterülete 84,78 ha, ezen belül az összetört állományrészek területe 47,77 ha volt. A károsított erdősítések és fiatalosok hatalmas területe miatt sürgős intézkedésre volt szükség, ezért Igazgatóságunknak a sérült fák visszavágását – a vízborítás megszűnte után – haladéktalanul elvégezte. A visszavágás miatt befejezett erdősítés folyamatos erdősítéssé való visszaminősítése is szükségessé vált.

Vadászat

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság 2007. 03. 01-től három vadászterületen látja el a Földtulajdonosi Közösség közös képviselői feladatait:

651710. sz. vadászterület, Aggtelek,	területe: 4 068,4 ha
654520. sz. vadászterület, Martonyi,	területe: 3 110,6 ha
658910. sz. vadászterület, Bodrogköz,	területe: 4 718,1 ha

A **651710.** számú vadászterületet a Földtulajdonosok Vadászati Közössége megbízásából az ANPI hasznosítja. Az ANPI a Földtulajdonosok Vadászati Közösségében 33,48% szavazati joggal rendelkezik.

A 2011-es évben vadállomány szabályozás keretében 8 db. gímszarvas bika (5 db-ot bérvadász), 23 db. gímszarvas tarvad (ebből 16 db-ot bérvadász), 24 db. őzbak (ebből 23 db-ot bérvadász), 31 db. őz tarvad (ebből 1 db-ot bérvadász), és 120 db. vaddisznó (ebből 98 db-ot bérvadász), 42. db róka, 1. kóbor macska, 1 db. vadat úzó kóbor kutya, 7 db. borz került terítékre.

A vadászati, vadgazdálkodási tevékenységet 1 fő vadászati ágazatvezető és 1 fő hivatásos vadász és önként vállalással 11 fő szakszemélyzet végzi, a vadkárral sújtott területeken. Az értékesíthető vadállományt bérvadászok felé értékesítjük. Részt vettünk a róka immunizációs programban, 2 db. rókát vizsgáltattunk meg. A sertéspestis monitoring keretébe 30 db. vérmintát küldtünk vizsgálatra.

Az élőhelyek fenntartása érdekében 230 ha vadlegelőnek alkalmas területet kaszáltunk illetve szárzúzóztunk.

A vadászati és a hozzá tartozó tevékenységekből, 10 471 361,- Ft bevétel keletkezett, melyből 1.144 052,- Ft többlethasználati díjat tovább kell fizetnünk a földtulajdonosok részére.

A **654520.** számú vadászterületet a Földtulajdonosi Közösség versenytárgyalás útján hasznobérbe adta 10 évre. Az ANPI a Földtulajdonosok Közösségében 58,17% szavazati joggal rendelkezik.

A bérleti díj 2010. évben 1.698 Ft/ha, mely összeg az előző évi infláció mértékével évente növelendő. Az így befolyt összeg, 5 280 780 ,- Ft, melyből 2 203 210,- Ft többlethasználati díjat tovább kell fizetnünk a földtulajdonosok részére.

A **658910.** számú vadászterületet a Földtulajdonosok Vadászati Közössége megbízásából az ANPI hasznosítja. Az ANPI a Földtulajdonosok Vadászati Közösségében 71,59% szavazati joggal rendelkezik.

2008. januárjában a vadászati jogukkal élni kívánó 3 földtulajdonossal 561 ha területet érintő szerződést kötöttünk, fennmaradó vadászterületet magunk hasznosítjuk.

A 2011-es évben a teljes területet érintette árvíz, a vadállomány jelentős pusztulását okozva. 3 db. gímszarvas tarvad, 4 db. őz bak, 3db. őz suta, 4 db. őz gida, 2 db. vaddisznó kan, 8 db. vaddisznó koca, 6 db. vaddisznó süldő pusztult el.

A 2011-es évben vadállomány szabályozás keretében 1 db gímszarvas bika, 7 db. őz tarvad és 15 db. vaddisznó 7 db. róka került terítékre.

A vadászati, vadgazdálkodási tevékenységet 2 fő hivatásos vadász a természetvédelmi őr feladatok mellett, és önként vállalással 3 fő szakszemélyzet végzi.

Részt vettünk a róka immunizációs programban, 2 db. rókát vizsgáltattunk meg. A sertéspestis monitoring keretébe 2 db. vérmintát küldtünk vizsgálatra.

A vadhús értékesítéséből, 577 275,- Ft bevétel keletkezett.

A nem vadászó földtulajdonosok részére 283 950,- Ft többlethasználati díjat kell fizetnünk

TERMÉSZETVÉDELMI ŐRSZOLGÁLAT

2011 évben az őrszolgálat az éves munkatervének megfelelően elvégezte a kijelölt feladatokat az alábbiak szerint.

Terület ellenőrzések:

A védett természeti területek ellenőrzése folyamatos. A terepi ellenőrzések emellett kiterjedtek a N2000 területekre egy részére is. Ez utóbbi esetében prioritásként az erdőtervezéssel érintett területek valamint azok a részek ahol kijelölés célját veszélyeztető illegális cselekményekről szereztünk tudomást. A Natura2000 területek teljeskörű (évente több alkalommal történő) ellenőrzése a jelenlegi létszámmal nem vagy csak az országosan védett felügyeletének rovására oldható meg.

Kiemelt feladatként szerepelt a területellenőrzések során az ANPI kezelésében lévő állami területek felülvizsgálata, különös tekintettel az esetleges elbirtoklás lehetőségére.

Az őrszolgálat közreműködött a haszonbérbe adott területeken végzett tevékenységek ellenőrzésében.

Adatgyűjtés:

A napi feladat ellátás során az őrszolgálat tagjai több ezer biotikai adatot gyűjtöttek. Az Aggteleki NP valamint a Zempléni TK, Tokaj-Bordrozug TK teljes területén, valamint a Zempléni Tájegység területének jelentős részén felmérésre kerültek a ragadozó madár fészkek.

MVH ellenőrzés

Az őrszolgálat tagjai 90 esetben vettek rész MVH ellenőrzésen szakértőként.

Hatósági tevékenység

A természetvédelmi őrszolgálat 2011. évben 167 ügyben, 280 hatósági eljárást kezdeményezett a működési területen észlelt természetvédelmi érdekeket sértő cselekményekkel kapcsolatosan. Az intézkedések során észlelt cselekmények jellegüknek megfelelően az illetékes egyéb hatóságok felé is továbbításra kerültek.

A természetvédelem érdekeit sértő cselekmények jellemző típusai illegális haszonvételek, orvhalászat, falopással összefüggő tevékenységek, engedélyhez kötött tevékenységek engedély hiányában történő végzése, bejelentési kötelezettség elmulasztása.

Az ANPI Természetvédelmi Őrszolgálat által kezdeményezett hatósági eljárások 2011 évben:

- Természetvédelmi bírság kiszabására irányuló eljárás kezdeményezése 110 esetben
- Természetvédelmi szabálysértési feljelentés 94 esetben
- Erdészeti hatósági eljárás kezdeményezése 41 esetben
- Vadászati hatósági eljárás kezdeményezése 6 esetben
- Halászati hatósági eljárás kezdeményezése: 11 esetben
- Bányászati hatóság eljárás: 1 esetben
- MGSZH: 2 esetben
- Település jegyzőjénél: 2 esetben
- Földhivatal: 2 esetben
- Rendőrség - szabálysértési feljelentés: 4 esetben
- Rendőrség büntető feljelentés: 3 esetben
- Tűzvédelmi hatóság : 1 esetben

A természetvédelmi örök kisebb súlyú szabálysértések miatt 14 esetben szabtak ki helyszíni bírságot.

Az eljáró hatóságok részéről kiszabott bírságokról külön kimutatás nem készült, de annak nagyságrendje meghaladja 10 Mft-os nagyságrendet.

Fokozottan védett madarakkal kapcsolatosan nem került sor feljelentésre. Egy esetben került sor természetkárosítás bűncselekményre, amelyet a rendőrség és az őrszolgálat közös intézkedéséből indult. (ürge fogókkal szemben).

A korábban megkezdett Natura 2000 terület ellenőrzésének, illetve az azok alapján indított eljárások eredményeként 2011 évben jelentősen emelkedett jogszabály által előírt bejelentések, engedélyezések száma az illetékes hatóságoknál. (Fásításból való fakitermelés, kaszálás bejelentés stb.)

Az állampolgárok növekvő mértékű jogkövető magatartása biztosítja a Natura 2000 területek kijelölési céljának történő megfelelést. Így ezek a területeknek az adminisztratív védelme is erősödött. Egyes helyeken az egyéb bűncselekményekhez (pl. falopás) kapcsolódóan tevékenységek miatt jelentkeztek problémák.

2011. évben kiemelt problémaként jelentkezett a Makkoshotyka térségében a Zempléni TK, illetve N2000 területet érintő illegális fakivágás, valamint a Tokaj-Bodrozug TK területén fellépő fokozódó orvhalászati tevékenység.

Ezzel kapcsolatban eredményes akciók végrehajtására került sor. Az őrszolgálat intézkedésében eredményeként több büntetőeljárást indított a rendőrség.

2011-ben továbbra is szorosan együttműködtünk a rendőrhatóságokkal. Ennek keretében közös akciókat szerveztünk a helyi rendőrörsökkel, a városi rendőrkapitányságokkal, illetve a BAZ Megyei Rendőr Főkapitánysággal.

2011-ben is nagy erővel vettünk részt az ORFK Légirendészeti Parancsnokságával közös ellenőrzésben. Ez utóbbiban nagy területeket sikerült ellenőrizni, átvizsgálni, dokumentálni. A légi ellenőrzés során rögzített adatokat (fotó idő kód, GPS koordináta) utólag feldolgozva célzott ellenőrzéseket hajtott végre az őrszolgálat, amelyből több eljárás is indult.

A légi területellenőrzés hatékonysága sokszorosa a földi terület ellenőrzésnek. Azt nyilván nem pótolja, de egy-egy repülés során több 10 000 ha terület általános állapotát lehet felmérni, területet érintő illegális cselekmények elkövetési helyszíneit felderíteni, amelyre a jelenlegi kapacitással nem is tud sor kerülni. Az adatok kiértékelése folyamatban van.

Rendkívüli események:

2011. évben őrszolgálatot közvetlenül érintő rendkívüli esemény nem történt. Több esetben kért segítséget a Rendőrség eltűnt személy keresésében, valamint két alkalommal az Országos Mentőszolgálat kért segítséget darázscsípés, illetve lábsérülés miatt veszélyhelyzetbe került személy terepi mentéséhez nyújtottunk segítséget.

Technikai feltételek:

Az Őrszolgálat tagjai rendelkeznek a jogszabályokban előírt egyenruházattal, felszereléssel, és a feladatellátáshoz szükséges kommunikációs eszközökkel. 2011. évben pótlásra kerültek a hiányzó terepi ruházati elemek, valamint megtörtént a digitális fényképezőgépek cseréje. A jogszabályi kötelezettségek ellátásához, valamint a napi feladat elvégzésére a feltételek rendelkezésre állnak. Szükséges lenne minőségi csere, illetve a hiányzó pótlása a GPS-ek tekintetében. Az elhasználódott kereső GPS-ek kiváltására szükséges lenne terepi térinformatikai alkalmazásra alkalmas készülékek beszerzése. (PDA) Ennek oka az, hogy

terepi azonosítás, terület státusz meghatározás ezekkel az alkalmazásokkal lényegesen hatékonyabb. Illetve több célt is kiszolgálhatnak. (Terepi adatgyűjtés, útvonaltervezés, stb.)

Kommunikáció:

Az őrszolgálatnál a mobiltelefon általános. Az EDR készülékekkel az Aggteleki Tájegység, illetve néhány Zempléni Tájegységben lévő jármű van felszerelve. Ez utóbbiak alkalmazása elsősorban az akciókra korlátozódik, míg az ATE esetében napi kommunikációs eszköz.

Szükséges lenne az őrszolgálat minden tagját és járművét ellátni. És növelni a GW készülékek arányát, tekintettel arra hogy az EDR hálózat a hegyvidéki terepen korlátozottan használható. Kézi készülékkel sok helyen esélytelen GW nélkül.

Járműellátottság:

A járműállományban mennyiségi és minőségi csere nem történt a megelőző évhez képest. Egyes járművek cseréje, illetve felújítása indokoltá vált.

Továbbra is problémát jelent a TBTK, illetve a Tisza és Bodrog folyók terület ellenőrzéséhez, illetve egyes fenntartási feladatok elvégzéséhez szükséges, megfelelő teljesítményű és kialakítású vízi járművek beszerzése, illetve a meglévő alkalmatlan motorcsónak cseréje.

Típus	Aggteleki tájegység	Zempléni tájegység
Land Rover	1	1
Suzuki Jimny	2	1
Lada Níva	-	1
Ford Ranger	2	1
Mazda Pickup	-	1
HONDA 125 enduro mkp	1	-
motorcsónak	-	1
kenu	-	2

TERMÉSZET MEGŐRZÉS

Természetvédelmi kezelési tervek, védetté nyilvánítások

2011-ben a jogszabályi kihirdetéssel, sikerrel lezárult a fokozottan védett osztrák sárkányfű (*Dracocephalum austriacum*) legfontosabb hazai élőhelyének védetté nyilvánítása a Zabanyik-hegy területén (62,51 hektár – 131/2011. (12. 21.) VM rendelet). A védetté nyilvánítás jogszabályi közzétételével kihirdették a terület természetvédelmi kezelési tervét is.

A védetté nyilvánítások közül az Abaújszántó (Sátor-hegy és Krakó) védelemre tervezett terület egyeztető tárgyalása még 2010-ben a második egyeztetés alkalmával sem vezetett eredményre, a területet tovább csökkentettük és 2011-ben minisztériumi állásfoglalásra vártunk.

A többi olyan védelemre tervezett területek esetében, melyek a miniszteri jegyzékben szerepelnek, de az egyeztetési eljárások még nem kezdődtek el, 2011-ben a

védetté nyilvánítás szakmai megalapozása történt (ZTK-bővítés, TBTK-bővítés, Long-erdő bővítése, Mosonnai-erdő, Révleányvári-erdő, Erdőbénye Szokolya-Óvár, Erdőhorváti Vár-hegy, Mádi Bomboly-bánya (fokozottan védetté), Mádi Kakas-hegy).

Már 2009-2010-ben elkészítettük, illetve fel is terjesztettük az összes védett területünkre vonatkozó természetvédelmi kezelési terveket, melyek közül 2011-ben hármat ki is hirdettek (Bodrogszegi Várhegy (125/2011. (XII. 21.) VM r.); Keleméri Mohos-tavak TT. (128/2011. (XII. 21.) VM r.); Zabanyik-hegy TT (131/2011. (XII. 21.) VM r.). A többi felterjesztett természetvédelmi kezelési terv – köztük az ANP és a ZTK – kihirdetésre vár.

A Taktaköz és a Bodrogköz területén, valamint az Aggteleki-tájegységben új lápterületek kerültek „*ex lege*” védelem alá (összesen 127 db ingatlan), illetve számos már meglévő terület került kibővítésre.

2011-ben megkezdődött a fülkés sziklák védetté nyilvánításának előkészítése is.

Körzeti erdőtervezések

2011. évben az Erdőbényei Erdőtervezési Körzet és a Bánhorváti Erdőtervezési Körzet területén folytak erdőtervezési munkák (utóbbi körzet csak egyetlen, nem védett és nem Natura 2000-es erdőrészlettel érinti az ANPI működési területét). Az Erdőbényei Erdőtervezési Körzet területén végzett munkákhoz az ANPI a védett és Natura 2000 területekre vonatkozó természetvédelmi kezelési állásfoglalást és Natura 2000 javaslatokat időben leadta, illetve az egyéb adatszolgáltatási kötelezettségének időben eleget tett. Az erdőtervezés nyitótárgyalásán, valamint az erdőrészlet-szintű tárgyalásokon az ANPI munkatársai minden esetben részt vettek, a természetvédelmi irányelvek érvényesítésülését folyamatosan nyomon követték.

Az erdőtervezéssel érintett védett természeti területek az Erdőbényei Erdőtervezési Körzet területén: Erdőbényei fás legelő Természetvédelmi Terület, Abaújkéri Aranyos-völgy Természetvédelmi Terület.

Az erdőtervezéssel érintett Natura 2000 területek az Erdőbényei Erdőtervezési Körzet területén: „Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel” madárvédelmi terület (HUBN10007), „Erdőbényei-olaszliszkai magyar nőszirmos sztyepprétek” kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUBN 20077), „Baskói-rétek” kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUBN 20087), „Tályai Patócs-hegy – Sátor-hegy” kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUBN 20074), „Hernád-völgy és Sajóládi-erdő” kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUBN 20004).

A fentiekén túl 2011. évben megkezdődött a Gömri és Szerencsi Erdőtervezési Körzet tervezési munkáinak előkészítése. Az erdőtervezések nyitótárgyalásán az ANPI munkatársa részt vett, a védett és Natura 2000 területekre vonatkozó természetvédelmi kezelési állásfoglalást és Natura 2000 javaslatokat az ANPI leadta. Az egyéb adatszolgáltatási kötelezettségének az ANPI részben már eleget tett, a még hiányzó (a 2012. évi munkákhoz szükséges) adatok rendszerezése folyamatban van.

Természetvédelmi területkezelés (tervezési folyamat és értékelés)

Évente jelentkező speciális feladatunk az éves természetvédelmi területkezelési terv elkészítése, a végrehajtás bizonyos szakmai ellenőrzése, illetve a megelőző év eredményeinek értékelése. A tervezés és értékelés elvégzése kezelési kerületekre bontva a legáttekinthetőbb, a két folyamat rövid összefoglalása az alábbiakban olvasható.

Az aggteleki kezelési kerületben már hosszú idő óta kialakult hagyományai vannak a természetvédelmi területkezelésnek. Itt a legnagyobb azon területeknek az aránya, ahol az ANPI saját gépeivel és munkatársaival végzi el a tervben meghatározott feladatokat. A forrás- és a kapacitáshiány ellenére elmondható, hogy a tervet jórészt teljesítő, pontos munkát tapasztalhattunk. Mindenképpen ki kell hangsúlyozni, hogy a tapasztalt forrás- és kapacitáshiány nem a kollégák mulasztása miatt fellépő probléma, hanem az egész Igazgatóság hatékony működését akadályozó objektív tény. 2011-ben a megelőző évben a TMO által koordinált pályázati forrásból (Interreg) vásárolt rézsútraktor éppen fel tudta váltani az előregedés miatt használhatatlanná váló előző rézsútraktort, a többszörösen amortizálódott két univerzális traktor helyére nem sikerült újabbakat beállítani. Tény, hogy a jelenleg 250-300 ha kezelésére alkalmas gépállomány mellett, mindenképpen szükséges vállalkozók bevonása a 900 ha körüli kezelési feladatának végrehajtása érdekében. Az aggteleki kezelési kerületben tervezett munkálatok megvalósulásának aránya:

Állapot:	ha	%
Elkészült	1259,58	81,73
Forráshiány	65,21	4,23
Kapacitáshiány	211,55	13,72
Folyamatban	4,69	0,3
Összes:	1541,03	100

Az ANPI munkatársain kívül, 2011-ben gyakorlatosok is részt vettek az inváziós növények visszaszorításában.

A **Tokaj-Bodrogzug-i kezelési kerületben** lényegesen kevesebb területkezelési tapasztalattal és kevesebb kezelési előzménnyel rendelkezünk. A tájvédelmi körzetet 2007. február elsején csatolták az ANPI-hoz. Az első év a terület megismerésével, bejárásával telt. Már ekkor nyilvánvalóvá vált, hogy a közel 100%-ban haszonbérbeadott terület 80 %-án gyakorlatilag nem történt természetvédelmi kezelés. További évek felméréseinek eredményeként (pl. Petrovics Z. TŐO) elkülönítettük azokat a területeket, amelyeken nem folytatható rendszeres aktív természetvédelmi kezelési tevékenység sem, illetve azokat a területeket, amelyeken az ANPI maga kíván hosszabb távon aktív természetvédelmi kezelést folytatni. Számos intézkedéssel (pl. új haszonbérleti pályáztatás) az Igazgatóság elérte, hogy a haszonbérletlők folyamatosan növekvő területen végeznek természetvédelmi célú gazdálkodást. (A terület éves biomassza produkciója hatalmas. A terület nagyobbik része több mint egy évtizede nem kapott semmilyen kezelést, így a kezelt részek kezdeti gyors növelése után az évi 2-5 %-os kezelt területnövekedés elfogadható lehet /évi 40-100 ha/.) A TBTK területén, relatív módon és abszolút értékben is növekedett a tényleges természetvédelmi kezelések területe 2008-2011 között.

A kezelt és a kezeletlen részekben is nagy problémát jelentenek az inváziós növények. Az ezekkel kapcsolatos tevékenységeket – jelentőségüknél fogva – külön részben foglaljuk össze

Év	bérbe adott terület (ha)	kezelt terület (ha)	bérelt területekből kezelt (%)	teljes területből kezelt (%)
2008	2746	531	19,3	19,3
2009	2053	1280	63,3	46,6
2010	2053	328*	-	-
2011	2053	1352	65,8	49,2

**2010 során az árvizek miatt vis maior helyzet állt elő*

A Tokaj-Bodrogzugi kezelési körzetben továbbá kisebb területeken kézi munkaerővel kezelések történtek a Tokaji-hegyen is. A saját vagyongazdálkodásban lévő gyepterületekből

mintegy 10 hektáron történt invázió növényfajok elleni mechanikus és vegyszeres kezelés. A kezelések főleg az *Aster oleifolius* és az *Astragalus dasyanthus* élőhelyeit érintették. Ezen területeken gyakorlatilag még nem volt természetvédelmi célú kezelés, mint ahogy a Tokaji-hegy északi oldali felhagyott gyümölcsöseinek is 2011-ben kezdődtek meg a kezelési munkái.

A **Fony-erdőbényei kezelési kerületben** elsősorban haszonbérbe adott területek találhatók. A leadott jelentésekből megállapítható, hogy a terület túlnyomó részén a tervnek megfelelő kezelések valósultak meg. A Bohó-rét természetvédelmi kezelését csak részben lehetett végrehajtani. (Kövek lehordása, összegyűjtése), mivel nem sikerült helyben vállalkozót keríteni a kaszálás elvégzésére.

A **Zempléni kezelési kerületben** a Drahos-rét természetvédelmi kezelése megtörtént. A pusztafalui részarány-tulajdonban lévő gyepeket a helyi gazdálkodók kezelik. A többi kijelölt feladat forrás kapacitáshiány miatt meghiúsult.

A **Csereháti kezelési kerületben** a tervezett kezelések kb. 60%-a készült el. A többi kapacitáshiány miatt elmaradt. Ezek a területek aránylag kicsik és távol esnek egymástól. Ezért vagy kifejezetten erre címkézett forrást igényelnek, különben minden évben az elmaradt területek között fogjuk őket találni. Egy másik megfontolandó megoldás az esetleges haszonbérbeadás kezdeményezése, ott ahol a védett értékek nem kívánnak speciális kezelést.

Inváziós növények elleni védekezés

Az inváziós növények elleni védekezés keretében az **aggteleki kezelési kerületben** a 2011. évi természetvédelmi kezelési tervvel összhangban folytatódott az inváziós növényekkel előzőlött területek felmérése, majd erre építve a nyár folyamán a kezelési kerület számos pontján az aktív visszaszorítási munka. A felmérések eredményei szerint az alábbi inváziós növényfajok vannak jelen:

Solidago canadensis tömeges,

Solidago gigantea szórványos, csak a Bódva-völgyben

Amorpha fruticosa az aggteleki határban néhol tömeges,

Asclepias syriaca öt helyszínen

Fallopia x bohemica szórványos

Echinocystis lobata vízfolyások mellett szórványosan,

Ailanthus altissima Tornai-alsóhegyen, tömeges Esztramos-hegyen tömeges, Szögliget községhatárban előfordul

Helianthus tuberosus agg. szórványos,

Robinia pseudoacacia telepített erdei területeken állományalkotó, több település határában a gyepeken szórványos, vagy tömeges

Acer negundo néhány egyed

Ambrosia artemisiifolia az aggteleki községhatár szántóin kritikus, de egyre több helyen megjelenik, az egész kezelési kerület földútjai mellett, vadföldjein szórványos

Parthenocissus spp. szórványos

Aster lanceolatus agg. völgyek rontott gyepein gyakori

Aster novi-belgii agg. szórványos

Phytolacca americana egy eset

Impatiens parviflora erdőkben néhol tömeges

Xanthium italicum vadföldeken szántókon alkalmanként előfordul

A felsorolt inváziós fajok közül a *Solidago canadensis* az a faj amelyik a legnagyobb területen van jelen, illetve természetvédelmi kezelés nélkül a legdinamikusabban terjedő inváziós faj a gyepek esetén. Az előbbieket miatt ez az a faj, amelyik az ANP által vagyongezelt területek szempontjából is a legnagyobb területen jelent problémát. Ezért e faj visszaszorítása érdekében tettük a 2011. évben a legnagyobb erőfeszítést. A kezelést több év tapasztalatai alapján meghatározott kezelési technológiával hajtottuk végre. Saját vagyongezelésünkben

lévő területeinken 2 éve történik a szárazzás mellett vegyszeres irtás is. 2011-ben eddig 118,0 ha területen sikerült 3%-os glifozát tartalmú oldattal pontpermetezést végezni, amely Aggtelek területén a vegyszeres visszaszorításra szóba jöhető fertőzött terület cca. 90%-a. Egy-egy foltot évente többször is kezelni kell a sarjak felnövekedése, valamint elhagyási hiba miatt.

A **Zempléni kezelési kerületben** a 2011. évben végzet felmérések tapasztalataként megállapítható hogy a vizsgált területen az alábbi inváziós növényfajok vannak jelen:

Amorpha fruticosa a Bodrogzugban tömeges, a Taktaközben csatornák parján szórványosan, a Tokaji-hegyen is megjelent

Acer negundo a Bodrogzugban, de főleg a folyó menti galériaerdőkben tömeges

Fraxinus pennsylvanica a Bodrogzugban tömeges

Solidago canadensis néhol tömeges,

Solidago gigantea szórványos,

Asclepias syriaca a Bodrog-mentén két, a Tokaji-hegyen és a Taktaközben egy-egy helyszínen

Fallopia sectio Reynoutria a Zemplénben néhol tömeges, a Bodrog-mentén és a Taktaközben szórványos,

Echinocystis lobata a Bodrogzugban tömeges, a Tokaji-hegyen, dél Zemplénben szórványosan

Ailanthus altissima a Tokaji-hegyen egyre több helyen megjelenik (Tarcál - Citrom-bánya környéke, Tokaj – Palota-dűlő stb.)

Helianthus ssp. vízfolyások mentén szórványosan

Robinia pseudo acacia telepített erdei területeken, egykori felhagyott szőlők helyén állományalkotó, több település határában a gyepeken szórványos, vagy tömeges

Ambrosia artemisiifolia sehol sem tömeges, de egyre több területen megjelenik. A Zempléni-hegységben létesített szórókon, vadföldeken, utak mellett, taktaközi szántókon, Tisza-menti szántókon,

Parthenocissus spp. A Bodrog- és a Tisza-mentén szórványosan, illetve a Tokaji-hegy északi oldali területein is megjelent

Abutilon theophrasti sehol sem tömeges, de egyre több területen megjelenik. A Zempléni-hegységben létesített szórókon, vadföldeken, utak mellett, taktaközi, Tisza-menti szántókon

Elaeagnus angustifolia a Tokaji-hegyen terjedőben, néhol már tömeges

Humulus scandens a szerencsi ülepítő tavakon tömeges

Acer saccharinum a Bodrogzugban egy ponton terjedőben

Elodea canadensis A Bodrog-mentén szórványosan (pl.: Zsaró-ér, Felső-legelő)

Impatiens grandulifera a Zemplénben vízfolyások mentén szórványosan

Impatiens parviflora zempléni erdőkben néhol tömeges

Aster spp. a Bodrog-mentén szórványosan

A felsorolt inváziós fajok közül legnagyobb területen a gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) van jelen, illetve természetvédelmi kezelés nélkül a legdinamikusabban terjedő inváziós faj a gyepek esetén. Az előbbieket miatt ez az a faj, amelyik az ANPI által vagyongezelt területek szempontjából is a legnagyobb területen jelent problémát. Ezért e faj visszaszorítása érdekében tettük a 2011. évben a legnagyobb erőfeszítést a bodrogzugi haszonbérlok kezelésein keresztül, illetve erre a fajra nézve kezdtünk meg egy olyan vizsgálatot, mely a környéken – általunk és védett területen kívüli gazdálkodók által - végzett különböző kezelési módszerek összehasonlítását célozta meg. Szintén jelentős problémát jelent a Tokaji-hegyen terjedő fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*), illetve a keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) saját vagyongezelt területeken való terjedése. E fajok két fokozottan védett faj, a gyapjas csüdfű és a gyapjas őszirózsa állományait veszélyeztetik, ezért visszaszorításukra szintén történtek mechanikus és vegyszeres beavatkozások.

NBmR, NATURA 2000 monitoring, biotikai adatgyűjtés

2011-ben a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer programjaira és Natura 2000 monitorozásra nem állt rendelkezésre külön pénzkeret, így csak azok a programok valósultak meg, melyeket Igazgatóságunk munkatársai el tudtak végezni.

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) 2011. évi működtetése keretében a Védett és veszélyeztetett fajok megfigyelése c. projektben 16 védett illetve fokozottan védett növényfaj, valamint az ürge monitorozása történt meg.

Magyarország élőhelyei projekt keretében a kisemlősök (köpetvizsgálatok) vizsgálata egy szűkebb területen valósult meg, és élőhelyterképezésre került a T5x5_100 Rudabánya négyzet. Megtörtént az özönnövények vizsgálata is az élőhelyterképezett területen.

Száraz gyepek és hegyi réteken cönológiai vizsgálatai megtörténtek.

A Gyertyánkúti-réten egyenesszármúak felmérése folyt.

Natura 2000 monitoring keretében gyepek, a *Probaticus subrugosus* bogárfaj felmérése és pelemonitorozás folyt.

BIOTIKA programban jelenleg **426 574** adat szerepel. 2011-ben **48 342** adat lett rögzítve.

A 2011-re tervezett **Natura 2000 felmérések** közül az alábbiak valósultak meg.

Az Erdőbénye-Olaszliszkai magyar nőszirmosok Natura 2000 terület növénytani állapotfelmérése.

A Natura 2000 monitoring és felmérés a Zempléni Tájegység területén program keretében 2011-ben protokoll szerint elkészült a 6190-3007 Füzér kódszámú mintaterület extenzív és a 6520-3010 Füzér kódszámú mintaterület extenzív és intenzív felmérése.

Az Aggteleki Tájegység területén protokoll szerint elkészült a 4030-3001 mintaterület extenzív és intenzív, a 6190-3004, 6240-3002, 6430-3001 kódszámú mintaterületek extenzív felmérése.

Az **SPA jelölőfajok felmérése** és fészektérképezése keretében a Putnoki-dombság területén február és április vége között az SPA terület körülbelül 50 %-án került sor fészektérképezésre, május és június hónapokban a 2010-ben és 2011-ben megtalált fészkek visszaellenőrzésére, illetve a jelölő fajokról történő adatgyűjtésre. Azt tapasztaltuk, hogy a 2010-ben megtalált fészkek közül sok lepusztult, illetve nagyon sok fészkekben (a visszaellenőrzötték több mint felében) egyáltalán nem volt költés.

Szervesen kapcsolódik az SPA jelölőfajok felmérése, fészektérképezés az Aggteleki-karszt nem védett területein program, melynek keretében kapacitás hiányában csak a Szuhafőhöz tartozó területeken történt meg a fészektérképezés, illetve a jelölő fajokról történő adatgyűjtés. A munka folytatását tervezzük 2012-ben.

Az **SCI gerinctelen jelölőfajok felmérése adathiányos területeken** felméréssorozat során az Aggteleki Tájegység területén a Suha-völgyben, a Kis-Sajó völgyében, a Bódva-völgy Szendrő feletti részén, valamint az Észak-Cserehát jelentős részén megtörtént a *Maculinea teleius* lepkefaj potenciális élőhelyeinek felmérése és lehatárolása. A Zempléni Tájegység egy részének területén a Természetvédelmi Őrszolgálat segítségével a fenti felmérés szintén megkezdődött. A munka eredményeképpen a lepke korábbi élőhelyeinek kiterjedését pontosítottuk, illetve számos új élőhelye vált ismertté, közöttük jelentős állományok is. Terveink szerint 2012-ben folytatódik a vizsgálatosorozat.

A Long-erdő területén és a Bátor-patak völgyében történt meg az *Euphydryas maturna* lepkefaj potenciális élőhelyeinek felmérése, de 2011-ben egyik helyen sem sikerült kimutatni. A munka terveink szerint 2012-ben folytatódik.

A 2011-ben tervezett *Melitaea telona kovacsii* felmérések kapacitás hiányában elmaradtak.

A Zempléni Tájegység kisvízfolyásainak egy részén megtörtént a *Coenagrion ornatum* potenciális élőhelyeinek felmérése, de 2011-ben egyetlen vizsgált ponton sem sikerült kimutatni. A munka terveink szerint 2012-ben folytatódik.

A Long-erdő TT és a Tokaj-Bodrozug TK egy részén történt meg a *Leucorrhinia pectoralis* potenciális élőhelyeinek felmérése. A Long-erdő TT területén több holtmederben stabil állománya került elő. A Tokaj-Bodrozug TK területén a vizsgált élőhelyeken 2011-ben nem sikerült kimutatni. A munka terveink szerint 2012-ben folytatódik.

A *Gortyna borelii lunata* faj 2011-ben tervezett felmérései során a már ismert tarcali élőhelyen kívül egy új – olaszliszkai – állomány került elő.

Fajmegőrzési programok, speciális természetvédelmi kezelés

Folytatódtak az évekkel ezelőtt megkezdett fajmegőrzési programok.

A **haris** hatékonyabb megőrzése érdekében felmértük a potenciális költőhelyeket a teljes működési területen. Az értékelési protokoll alapján 315 revírt határoltunk le. Az MTÉT és a Natura 2000 támogatási rendszer keretében tájékoztattuk a gazdálkodókat a madarak előfordulásáról, illetve a harisbarát technológiák alkalmazását írtuk elő.

Aktív élőhelyfenntartási munkát végeztünk 14 **denevérek** által lakott szálláshelyen, ahol eltávolítottuk az évek alatt felhalmozódott guanót, illetve teljese takarítást végeztünk az épületek padlás- és toronyterében. 2 szálláshelyről eltávolítottuk a jelentős zavarást okozó galambokat is. 2 szálláshely esetében korlátoztuk az épületek kivilágítását a szaporodási időszakban. Felmértük a legjelentősebb téli szálláshelyeket, 2 esetben gondoskodtunk a telelőhely berepülő-nyílásainak átalakításáról. 2011-ben befejeződött a mádi Bomboly-bánya denevérbarát lezárása is. A fő tárórendszer lezárására 2011 őszén, a denevérek szaporodási időszaka után, de még a telelés megkezdése előtt került sor. A beruházás keretében az egyik bejáratra denevérbarát rácsozat került, míg a másik bejáratnál az eredeti bejárónyílást érintetlenül hagytuk, és egy „mamutverem” kialakításával próbáljuk megakadályozni az emberek bejutását. A programhoz kapcsolódott az un. Alsó-táróban elvégzett járatbiztosítás és egy megfelelő bejárat megépítése is. A lezárás technikai megoldása újszerű, a hazai gyakorlatban ilyen eddig nem alkalmaztak denevéres barlangok lezárására.

A **fehér gólya** működési területen lévő költőállományának megőrzése keretében közel 30 helyen végeztünk túlnőtt fészkeknél könnyítést, tartócsereét, illetve üres tartók műfészkekkel történő ellátását. Felmértük a teljes működési területen a költőállományt, illetve a veszélyeztető tényezőket (fészkekhez közeli veszélyes trafók, túlnőtt fészkek stb.).

A **gyöngybagolyvédelmi program** keretében elvégeztük a közel 50 kihelyezett költőláda ellenőrzését, karbantartását, szükség esetén cseréjét.

Telepesen költő madárfajok megőrzése keretében az Aggteleki tájegységen – a több mint 10 éve folyó felméréssorozat keretében – 2011-ben 44 potenciális fészkelőhelyet kerestünk fel. 31 lakott telepen összesen 162 pár gyurgyalag és 210 pár partifecske fészkelését regisztráltuk, felmértük a telepek állapotát, javaslatokat tettünk szükséges beavatkozásokra.

A Zempléni tájegység területén 2011-ben is elvégeztük négy taktaközi **gémtelep** felmérését. Ezeken 285 pár bakcsó, 275 pár nagy kócsag, 25 pár kis kócsag, 33 pár kanalasgém, 67 pár vörösgém és 2 pár selyemgém fészkelését regisztráltuk. Szintén rögzítésre került a Taktaközben fészkelő szerkők, sirályok egyedszáma, így két ismert telepen összesen 100 pár fattyúszerkőt, 60 pár kormos szerkőt, 50 pár fehérszárnyú szerkőt és 60 pár dankasirályt észleltünk.

A **kiemelt jelentőségű vizes élőhelyek** felmérése és védelme c. program során az Aggteleki tájegységben azokon a nem védett területeken végeztünk felméréseket, amelyeken rendszeresen és jelentős mennyiségben fészkelnek, táplálkoznak vagy vonulnak kiemelt természetvédelmi jelentőségű madárfajok. Ilyen területek a belvív által rendszeresen érintett területek, a bányatavak, illetve a Sajó-völgyben a Kazincbarcika–Múcsony–Sajószentpéter települések közigazgatási területén kialakult és állandósult mocsarak.

Farkas, hiúz védelmével kapcsolatban Interreg-pályázatot készítettünk elő, melyben a szlovákiai partner a Kelet-Szlovákiai Múzeum. E pályázat – sikere esetén – biztosíthatja a nagyragadozó-fajok élőhelyhasználatának kutatását, az esetleg szükséges természetvédelmi beavatkozások forrását.

A **növényteni értékekre** koncentráció programok keretében (*Dracocephalum austriacum*, *Hymanoglossum caprinum*, *Cypripedium calceolus*, *Adenophora liliifolia*) elvégeztük a fajokra vonatkozó felméréseket. Felújítottuk a *Dracocephalum austriacum* legjelentősebb élőhelye körül a védőkerítéseket 2 helyszínen, valamint kézi cserjeirtást hajtottunk végre az *Adenophora liliifolia* Csiszár-nyilasnál lévő termőhelyén.

Igazgatóságunk által végzett természetvédelmi kutatások és ezek eredményei

2010-ben csatlakoztunk a nemzetközi **iBAT-programhoz**, melynek keretében 2011-ben 3 darab, egyenként 40-42 km-es útvonalon végeztük el az ultrahangos felmérést (hangrögzítést) júliusban és augusztusban. A felvételek értékelése folyamatban van.

1988-tól zajlik a **fehér gólya állományfelmérése** az Aggteleki Tájegységben, míg a Zempléni Tájegységben 1993-tól. A felmérési munka eredményeire védelmi program épül, melynek keretében fészkek rehabilitációját, tartócsereket, megtelepítést végzünk. A vizsgálati program keretében továbbfejlesztettük a fehér gólya állományviszonyainak tisztázását, az állományviszonyokat befolyásoló tényezők (természetes és emberi hatások által generált) vizsgálatát és értékelését. Három évtizedes adatsor alapján meghatároztuk a területi állomány trendjét, mely ellentétes a legtöbb európai országban tapasztalt trenddel (ott jelentős növekedés, nálunk komoly csökkenés tapasztalható). A gólyák állományadatai alapján megállapítottuk, hogy az egyes kistájakon eltérő állományváltozási trendek érvényesülnek, mely arra utal, hogy a gólyák a nagyobb vízfolyásokhoz és az egyéb vizes élőhelyekhez húzódnak. Lényeges eredmény, hogy a költőhelyek és költési siker elemzésével kimutattuk, hogy a villanyoszlopokra épült, fészektartóval nem rendelkező fészkek kivételével, az egyes fészkekalapokon nincs érdemi különbség a gólyák költési sikerében.

2011-ben is elvégeztük a barlanglakó, erdei és synantropikus **denevérfajok** állományfelmérését, illetve több, a hatékonyabb védelmüket segítő vizsgálatot. A telelőhelyek (barlangok, bányák) feltárására koncentráció felméréseket a megszokott helyszínek vizsgálatát követően, 5 újabb helyszínre terjesztettük ki. A nyári szálláshelyek rendszeres felmérése 1988-tól zajlik, 2011-ben is elvégeztük az aktuális felméréseket. Eredményeink alapján az épületlakó állományok fajösszetételének átalakulása zajlik, 2011-ben 4 újabb mesterséges szálláshelyről sikerült kimutatni a fokozottan védett, tipikus barlanglakó *Rhinolophus euryale* előfordulását, mely nemzetközi szinten is figyelemreméltó eredmény. Tapasztalataink szerint az épületekben szállást foglaló denevérek száma folyamatosan csökken. A 2011-ben elvégzett értékelésünk szerint ennek egyik oka – a fokozódó zavarás mellett – az elmúlt években tapasztalt rendkívüli meleg nyári időjárás. Mérési eredményeink azt mutatják, hogy az erős besugárzású napokon Északkelet-Magyarországon, egy kelet-nyugati kitettségű, akár bizonyos szintű kiszellőzésre is képes, nem sötétre festett lemezborítású épületben is rendkívül kedvezőtlen mikroklimatikus viszonyok alakulhatnak ki, a léghőmérséklet elérheti a denevérek hőtoleranciájának határát (40-42 °C), mely a fiatalok pusztulását eredményezi. Az állománycsökkenés legjelentősebb oka a szálláshelyek fokozatos megszüntetése és zavarása.

2011-ben sajnos ismét sikerült kimutatni az Igazgatóság működési területén a *Geomyces destructans* nevű gomba okozta **White-nose syndrome (WNS)** megbetegedést (Vass Imre-bg. 2011. 02.), mely Mo-on a 2. detektálási pont.

2011-ben bekapcsolódtunk a **denevér-adenovírusok hazai vizsgálatába**. A kutatások eredményeként a nemzeti parkban és közvetlen környékén gyűjtött mintákban három pozitívnak bizonyult, ezek két különböző faj egyedeiből származtak. Kis patkósdenevérektől (*Rhinolophus hipposideros*), egymástól viszonylag távol eső lelőhelyen (Teresztenye és Irota) gyűjtött guanóból két alkalommal sikerült kimutatnunk ugyanazt az újnak látszó adenovírust. A vizsgált DNS-polimeráz génszakaszon a két mintából kinyert nukleotid-sorrend 100%-ban

azonos volt, és egy eddig még le nem írt adenovírus jelenlétére utalt. Szürke hosszűfűlű-denevér (*Plecotus austriacus*) Kupán gyűjtött mintájában egy másik, szintén eddig ismeretlen adenovírus szekvenciáját mutattuk ki

2011-ben a fokozottan védett **haris állományvizsgálata** keretében újabb adatokat gyűjtöttünk a faj megőrzésében központi jelentőségű kulcsterületek meghatározásához, melyekről tapasztalataink szerint, bizonyos években igen jelentős kitelepülés tapasztalható. Eredményeink szerint az egymáshoz közelfekvő területek harisállományainak változása bizonyos időszakokban megegyező, míg más időszakokban negatívan korrelál. Az eredmények alapján a különböző interpopulációs összefüggések jól magyarázhatóak a nagyobb folyók (esetünkben különösen a Tisza) árvízi karakterisztikájával. A leírt újraelosztási (redisztribúciós) mintázat nagyon lényeges új szempont a harisvédelmi intézkedések tervezésében.

Farkas, hiúz állományainak vizsgálata keretében folyamatos adatgyűjtést végeztünk az előfordulásokról, a zsákmányállatok faji összetételéről. A nemzeti park területén élő farkascsalád szerkezetén belül valószínűsíthetően változás történt. Ezt a feltételezést a párzási időben remélhetőleg pontosítani tudjuk (2012 tavaszán).

Az **inváziós növények elleni védekezés vizsgálata** keretében 2010-2011 során szabadföldi kísérletet végeztünk az Aggteleki Nemzeti Park Aggteleki Tájegységében legnagyobb területen problémát okozó *Solidago canadensis* vegyszeres visszاسzorítási technológiájának kidolgozására. A visszاسzorítás végső fázisában a mechanikai gyengítés után vegyszeres kezeléssel lehet előlni a *Solidago* egyedeket. A szóba jövő hatóanyag (*glyphosate-isopropilamin*) esetén azonban nincs technológiai előírás a célfaj lehető leghatékonyabb és egyben a lehető legtermészetkímélőbb kezelésére. A vizsgálat eredménye az, hogy a 3%-os hatóanyag-koncentráció a legmegfelelőbb a kezelés elvégzésére.

A 2011. évben a kísérlet eredményének megfelelően a gyakorlatban 118 ha-on történt visszاسzorítási munka részeként vegyszeres kezelés. A kezelés hatékonyságának ellenőrzésére egy 1,3 ha-os területen történt felmérés a kezelés hatékonyságán ellenőrzése céljából. Az adatok elemzése folyamatban van. Az előzetes eredmények azt mutatják, hogy a kezelés eredményessége a várakozásnak megfelelő, így reményeink szerint, hamarosan a természetvédelem rendelkezésére fog állni egy teljes protokoll a *Solidago canadensis* visszاسzorítására védett természeti területeken.

A **XVI. Bódva-völgyi Madárvonulás-kutató és Természetvédelmi Tábor** területen idén 8. alkalommal végeztünk a fészkelési időszakban fészkelő madárfaj monitoringot a CES nemzetközi protokoll alapján (9 mintavételezés). Az MME helyi csoportjával együttműködve augusztus közepe és október vége között zajlott az őszi madárvonulást vizsgáló tábor – 26. alkalommal. Minden idők legeredményesebb szezónja során 65 faj 8534 egyedét jelöltük és vizsgáltuk meg. Emellett faunisztikai megfigyeléseket is végeztünk, számos a területen ritka vagy természetvédelmi szempontból jelentős faj adatait regisztráltuk. A madárgyűréshez kapcsolódó környezeti nevelési, bemutató munka során, a tábori programokon 16 településről, 25 oktatási intézményből összesen 1227 gyermek vett részt. A munka lebonyolításában 166 fő – túlnyomó részben önkéntes – vett részt, akik összesen 687 napnyi önkéntes munkát biztosítottak.

SZÁLLÁSÉRTÉKESÍTÉS

A szálláshelyeink fontosabb jellemzőit az alábbi táblázatok szemléltetik:

Név	Cím	Férőhely/ befogadóképesség	Állapot rövid leírása	Kihasználtság* (%)
Tengerszem Szálló és Oktatási Központ	3758 Jósmafő, Tengerszem oldal 2.	43 fő	A kétszintes szálloda és oktatási központ 1999-ben teljes felújításra került, a hozzá kapcsolódó étterem	29,61%

			2003-ban került felújításra	
Baradla Kemping és Turistaszálló	3759 Aggtelek, Baradla oldal 1.	turistaszálló: 31 fő, faházak: 5 db 6 személyes apartmanház, 13 db 4 személyes faház, 6 db 7 személyes rönkfaház, 130 fő sátras kemping:120 fő	A turistaszálló és a kemping közművei rendkívül elavultak, ez, ill. a kemping rész teljes, a turistaszálló részleges felújításra szorul. 2011. december 14-én került sor a ROP pályázati támogatással elkészült 6 db 7 személyes téliesített, összkomfortos gerendaház projektzárójára.	Turistaszálló: 38,15 % I. oszt. Faházak: 18,41% III oszt. Faházak: 15,82% Kemping: 5,6%
Kövirózsa Apartmanház	3759 Aggtelek, Deák F. u. 20.	20 fő	A létesítmény 2002-ben épült. A 4 apartmanból álló üdülõház 2005 novemberétõl üzemel, mint szálláshely.	37,85%
Szalamandra-ház	Szõgliget, kültelek	turistaszálló:60 fő kemping 40 fő	2002-ben került az ANPI tulajdonába. 2009-2010-ben KEOP pályázat keretein belül (Erdei iskola infrastruktúra fejlesztés) sor került az udvar beépítésére (szabadtéri foglalkoztató, erdõ háza, vizek háza, kövek háza, mezõ háza egységek kialakítása), az épületen belül az elõadó terem bútorzatának és világításának cseréjére, a szobákban laminált-parketta lerakására.	Turistaszálló: 36 %, Kemping: 1,4 %

	Vendégéj	Vendég szám (fő)	Átlag tartózkodási idő (nap)	Kihasználtság (%)	Bevétel (Ft)
Tengerszem Szálló	3779	2220	1,71	29,61	25.619.020
Baradla Kemping	1300	875	1,48	5,6	1.940.850
Baradla Turistaszálló	3094	1866	1,65	38,15	5.292.711
Baradla I. oszt. Faházak	1422	840	1,69	18,41	3.821.790
Baradla III. oszt. Faházak	2518	1620	1,55	15,82	4.758.745
Szalamandra-ház, Kemping	79	48	1,64	1,4	88.920
Szalamandra-ház,	5519	2339	2,35	36	7.184.775

Turistaszálló					
Kövirózsa Apartmanház	1437	736	1,95	37,85	4.243.300
Összesen	19148	10544	1,75	-	52.950.111

A 2010. évi statisztikákhoz képest az alábbiak szerint változtak a kihasználtsági mutatók:

Tengerszem Szálló** és Oktatási Központ (+1,12%)

Baradla Kemping (-0,95 %)

Baradla Turistaszálló (+ 1,16 %)

Baradla I. oszt. Faházak (+1,63 %)

Baradla III. oszt. faházak (+1,17 %)

Szalamandra kemping (+1,36 %)

Szalamandra-ház (+1,22 %)

Kövirózsa Apartmanház (+ 1,18 %).

Marketing:

Utazási csomagok kialakítása (szállás, barlangtúra, látnivaló megtekintése, programrészvétel):
egészségturisztikai csomag, fesztivál csomag, őszi-téli utazási csomagok

Turisztikai folyóiratokban, katalógusokban és internetes portálokon való megjelenés

MT Rt. kiadványaiban és honlapján való történő megjelenés.

Aggteleki Nemzeti Park Turisztikai programajánlóban, Szálláskatalógusában való megjelenés.

Jutalékos rendszeren alapuló együttműködések:

WebGuru Számítástechnikai Kereskedelmi és Szolgáltató Bt. www.szallasinfo.hu weblapon való megjelenés (Tengerszem Szálló**),

ÖKOTURISZTIKAI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI TEVÉKENYSÉG

Beruházások, eszközbeszerzések:

Kúria Oktatóközpont:

50.000 Ft-ot meghaladó egyösszegű eszközbeszerzés: Jelvénykészítő prés + tartozékok

Pályázatok:

"A Szalamandra Erdei Iskola infrastrukturális fejlesztése" című, KEOP 3.3.0-2008-0052 azonosító számú pályázat. Elnyert támogatás 79 319 974 Ft.

Pályázat lezárása: 2011. július. 25.

Turisztikai programok, szolgáltatások és látogatóstatisztikáik:

<i>Szolgáltatás</i>	<i>Összesen (fő)</i>
Szakvezetési túra, nyílt túra	55
Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvény	5 141
Erdei iskolai program	1 271
Csónak- és kenutúra	3 336
Kulturális jellegű rendezvények (pl. koncertek)	2 670
Baradla-barlang	99 449
Rákóczi-barlang	3 466
Vass Imre-barlang	531

Béke-barlang	115
Kossuth-barlang	75
Meteor-barlang	55
Bódvaszilasi Magtár	576
Kessler Hubert Emlékház	8 500
Vörös-tói Látogatóközpont	35 000
Aggteleki Látogatóközpont/Tourinform	
– Személyes: 12 534	
– Telefonos: 3 538	
– Írásbeli: 2 545	18 617
Kúria Oktatóközpont	6 472
Mohos-ház	250
Boldogkőváraljai Tájház	20 988
Baradla Tanösvény	Kb. 500
Tohonya-Kurisztól Tanösvény	Kb. 400
Szádvár Tanösvény	Kb. 700
Bódva-völgyi Tanösvény	Kb. 500
Fürkész Ösvény	Kb. 1000
Regéci várhegy tanösvény	Kb.500
Cserák-hegyi tanösvény	Kb.500
Bodrogzugi vízitúra tanösvény	3 336
Összesen	214 003

Marketing tevékenység, kiadványok:

Kiadványok:

Szalamandra Erdei Iskola leporelló (1500 db)

"A Szalamandra Erdei Iskola infrastrukturális fejlesztése" című, KEOP 3.3.0-2008-0052 azonosító számú pályázat keretében:

- 14-féle terepi határozó (100-100 példány fajtánként)
- Erdei Iskolai munkafüzet, alsós, felsős 1500 – 1500 pld
- 8-féle tematikus, oktatási tabló 70*100 és 100*140 cm-es méretben, 2-2 példányban

Zöld Horizont 17-20. szám (társszerkesztői feladatok, kiadó: BNPI)

Éves eseménynaptár 2011. (5 000 db – magyar nyelven)

Betétlap – árak, nyitva tartások (3 000 db – magya rés angol nyelven)

Kiállítások:

Kocsonyafesztivál – Miskolc

Menjünk Világgá – Miskolc

Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitórendezvény – Pécs

Vadászati Kiállítás - Putnok

Zöld Sziget: Várhosszúrét, Jósvafő

Sajtómegjelenések:

„Magyarország-Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013“ keretében az „Értéktörző Magtárak - Műemlékek a turizmus szolgálatában” című pályázathoz kapcsolódóan

"A Szalamandra Erdei Iskola infrastrukturális fejlesztése" című (KEOP 3.3.0-2008-0052) pályázathoz kapcsolódóan (lásd: pályázati dokumentáció)

„Új rönkfaházak építése a Baradla Kemping területén – Egy világörökséghez méltó szálláshelybázis kialakítása” című ÉMOP-221-2008-0019 azonosító számú pályázathoz kapcsolódóan

Kiemelt megjelenések 2011-ben:

- TermészetBúvár 2011. december

Ökoturisztikai rendezvények:

Dátum	Esemény megnevezése
március 19.	Szadvár túra
március 22.	Víz Világnapja
március 23.	Meteorológiai Világnap
április 16.	Vitézlő túra
április 23-25.	Húsvét
április 30.	Kököröcsin túra
április eleje.	Csillagászati világnap
április 21.	Föld napja a Mohos Házban
április 22.	Föld Napja
április 23.	Húsvéti játszóház
május 7.	Rusnya királyfik
május 14.	Csicseri túra
május 21.	Tengerszem bál
máj.27-29.	Kórustalálkozó
május 28.	Bükk-Aggtelek kerékpárverseny
május 10.	Madarak és Fák Napja - Együttműködő iskoláknak
május 13.	Madárdal és Csillagles (túra)
május 16-19.	Nyílt napok (óvodás, alsós és felsős, középiskolás)
június 11.	Operafesztivál
június 18.	Borsodi Fesztivál
június 20-26	Magyar NPok hete
június 7.	Környezetvédelmi Világnap
június 11.	Pünkösdi játszóház
június 24.	Szent Iván-napi játszóház
június 27 – július 1.	Természetismereti tábor - Szalamandra Ház
július 9.	Csigatúra
júl. 15-17.	munkacím: "Világörökség Napok"
július 23.	Keleméri nap
július 11-15.	Természetismereti tábor - Szalamandra Ház
július 25 - 29.	Kézműves tábor - Kúria Oktatóközpont
szepember 17.	III. Gyümölcsfesztivál

szeptember 24.	Őszi alkonyat
szeptember 22.	Takarítási világnap
szeptember 23.	Kutatók éjszakája a Kúria Oktatóközpontban
Okt. 1-2.	Nemzetközi Madármegfigyelő Napok
október 8.	Esztramos-Martonyi túra - őszi termések
október 1.	Szüreti játszóház
október 4.	Állatok világnapja
október 13.	Mohos Nap
Okt. 1-2.	Nemzetközi Madármegfigyelő Napok
október 8.	Esztramos-Martonyi túra - őszi termések
október 1.	Szüreti játszóház
október 4.	Állatok világnapja
október 13.	Mohos Nap
november 11.	Márton-napi játszóház
november 26.	Mikulás-túra
december 3.	Mikulás túra
december 3.	Adventi játszóház
december 21.	Karácsonyi játszóház
december 30.	Óévbúcsúztató Operettgála

Témanap: karsztjelenségek, barlangok, vizek, élőhelyek, madárvilág, stb. tematikus feldolgozása (előadás, túra, terepi vizsgálódás).

Jeles nap: a természetvédelem jeles napjaira szervezett rendezvény (Víz Világnapja, Föld Napja, Madarak és Fák Napja, stb.)

Osztálykirándulás: 1-2 napos szakmai program (a NP értékeinek bemutatása, előadás, vezetett túrák, tanösvények, terepi foglalkozások, stb.)

Terepgyakorlat: közép- és felsőfokú oktatási intézmények tanulói részére szervezett szakmai program (elmélet, gyakorlat, terepi bemutatás)

Tábor: saját szervezésű, természetismereti és kézműves tábor, illetve szakmai programok biztosítása más szervezésű táborokban.

Erdei iskola: „Az Aggteleki Karszt értékei” című minősített 3-5 napos erdei iskolai programcsomag feldolgozása szorgalmi időben.

Óvodás program: játékos természetismereti és kézműves foglalkozások a szobában, illetve a szabadban

Felnőtt program: szakmai és módszertani rendezvények, főként az együttműködő iskolák pedagógusai részére

Egyéb: előadások, szakköri foglalkozás, vetélkedő, Zöld Sziget

Együttműködő iskolák:

Az év folyamán 30 térségbeli oktatási intézménnyel (2 határon túli) kötöttünk, illetve újítottunk meg együttműködési megállapodást. Az iskolák többsége eleget tett a vállalt kötelezettségeknek (természetvédelmi faliújság, programnapokon, akcióprogramokon való részvétel) illetve aktívan részt vettek az Igazgatóság egyéb rendezvényein.

Szakedolgozók:

számos szakdolgozónak anyag- és adatszolgáltatás

Turisztikai infrastruktúra

	Száma	Férőhely/befogadó-képesség (fő)	Állapotuk rövid értékelése
Látogató/oktató Központ	2	20 + 50	2000-ben került kialakításra a Baradla aggteleki bejáratának előterében, ajándékbolt és Tourinform Iroda működik benne – felújítása a környező infrastruktúra fejlesztésével egyidejűleg időszerű 2005-ben elkészült a Vörös-tói Látogatóközpont – állapota kielégítő
Múzeum/kiállítás	4	20 40 20 20	<ul style="list-style-type: none"> – A keleméri Mohos-ház paneles kiállítása 2006 tavaszán nyílt meg a 2005-ben átadott épületben, állapota kielégítő, de egy színvonalas állandó kiállítás kialakítása szükséges lenne. – 2011-ben átadott természetművészeti központ – Kessler Hubert Emlékház, 2008. július 25-én nyílt meg, újjáépített épületben, a Baradla-barlang jósvafői kijáratánál. – 2009. június Hagyományok Háza – Aggtelek, állapota kielégítő, jelenleg nincs állandó kiállítás – Tájház – Boldogkőváralja – mind a befogadó épületegyüttes, mid a kiállítások felújításra szorulnak
Tanösvény	10	Max. 40 fő/csoport	<p>A Baradla, a Tohonya-Kurisztlán, a Fürkész és a Szadvár Tanösvény állomás- és pihenőhelyei fejlesztésre szorulnak, kísérőleaporellók készültek 2010-ben, de ezek nagy mértékben el is fogytak.</p> <p>A Bódva-völgyi tanösvény állomástáblái a madárgyűrűző tábor idején időszakosan kerülnek kihelyezésre – kísérő kiadvány készült.</p> <p>A Zöld határ élményösvény útvonaljelölése megtörtént, az állomáshelyek kialakítása 2011-ben készült</p> <p>A Borz Tanösvény elhanyagolt állapotú (kezelő: Észak Erdő Rt.) – kísérő leaporelló készült.</p> <p>A Zempléni és Tokaj-Bodrozug TK-ban található Regéci várhegy tanösvény, Cserák-hegyi tanösvény, Bodrozugi vízitúra tanösvények állapota leromlott, felújításra szorul, kísérőkiadvány nincs</p>

Múzeumok, kiállítások

Név	Cím	Befogadó-képesség	Kiállítás témája	Látogat-hatóság*
Magtár	Bódvaszilas	80 fő	Természetművészeti táborokban készült alkotások bemutatása, időszaki kiállítások (2011-ben rajzpályázat bemutatása)	állandó és időszaki
Mohos-ház	Kelemér	40 fő	A keleméri Mohos-tavak természeti értékeit és a település történetét bemutató kiállítás	Állandó
Kessler Hubert Emlékház	Jósvafő	40 fő	Kessler Hubert életét és munkásságát, valamint a Baradla-barlang érdekességeit bemutató kiállítás	Állandó
Tájház – Boldogkőváralja	Boldogkőváralja	20 fő	A Zemplén természeti értékeit, valamint egy helytörténeti gyűjteményt bemutató kiállítás	Állandó - szezonális
Vörös-tói Látogatóközpont	Jósvafő	45 fő	„Csodavilág föld alatt és föld felett” rajz és fotópályázat kiállítása	Időszaki
Községi Önkormányzat	Jósvafő	50 fő	Válogatás a Jósvafői Kézműves Tábor alkotásaiból	Időszaki

1.3. Az új intézmény esetében a feladat jogszabályi megalapozása.

Igazgatóságunk nem új intézmény.

1.4. Az intézmény által ellátott tevékenységi kör, az év során teljesült feladatok, a szakmai feladatokban bekövetkezett változások, jellemző mutatókkal a szakmai működés értékelése .

Az elmúlt év munkájának meghatározó pontja az igazgató váltás kapcsán történő helyzetfelmérés, problémák feltárása. Az ANPI önfinanszírozó képessége évek óta folyamatosan romló trendet mutat, az intézménynél a likviditási problémák egyre súlyosabbá váltak, 2010. év második felére gyakorlatilag fizetéképtelenségi helyzet alakult ki. A működés 2009. évtől kizárólag azért volt fenntartható, mert az ANPI központi költségvetési szervként élhetett különböző speciális lehetőségekkel (előrehozott költségvetési támogatás, közmunkaprogram támogatás, pályázatokhoz és meghatározott állami feladatok előfinanszírozása céljára kapott, de átmenetileg szabadon használható pénzeszközök). A szállítók részéről az ANPI irányába tanúsított tolerancia is az átlagosnál lényegesen nagyobb volt. Az ANPI ennek ellenére 2010. év harmadik negyedévére mintegy 55-60 millió Ft likviditási hiányt halmozott fel, továbbá a helyzetet és a kilátásokat súlyosbították a korábbi vezetés által vállalt, később esedékes kötelezettségvállalások is. Az ANPI működése gyors és erőteljes válságkezelési intézkedések és állami költségvetési segítség nélkül fenntarthatatlan lett volna.

Az alapvető strukturális torzulások, hiányos és hibás folyamatok, előnytelen szerződések a hiányt és a működési hiányosságokat beavatkozás nélkül tovább növelték volna. Az igazgató személyében történt változást követően külső tanácsadó bevonásával pénzügyi-szervezeti átvilágítási folyamat kezdődött, aminek eredeti célja a helyzetelemzés, a feladatok és folyamatok azonosítása, a pénzügyi és munkafolyamatok, a szervezet strukturális problémáinak feltárása és a fejlesztési portfólió (változtatandó és fejlesztendő területek)

meghatározása volt. Gyakorlati kényszer folytán később az átvilágítási folyamathoz egy nem tervezett mértékű, kiterjedt és operatív válságmenedzselés kapcsolódott, ami jelentős idő- és energia ráfordítást igényelt. A feltárt és kezelt problémahalmaz mérete és összetétele azt is világossá tette, hogy a tervezett részleges és lokális szervezeti korrekciók helyett az ANPI teljes irányítási rendszerének stratégiai áttekintése és újraszervezése, újraszabályozása szükségesé vált.

A tanulságok levonása után a 2011. évben kiemelt feladatként kezeltük az új szervezeti struktúra kialakítását.

A központi költségvetés nehéz helyzetéből adódó 65 millió Ft zárolással (amely elvonássá alakult) kapcsolatban egész évben folyamatos feszes költségtakarékos gazdálkodást tűztünk ki magunk elé. A bevételek növelése (pl. erdészet) a kiadások csökkentése (pl. a teljes állatállomány takarmányszükségletének saját erőből történő megtermelése, allokációk) feladata volt a szervezeti egységeknek.

2011-ben is kihasználtuk a közmunka program nyújtotta előnyöket, mely során átlag 69 fő 11,5 havi foglalkoztatását valósítottuk meg.

Fontos célként fogalmaztuk meg a terület-alapú és AKG-s támogatásokhoz kapcsolódó területkezelések hibátlan elvégzését, mely biztosítja hogy az ellenőrzések során megfeleljenek a feltételeknek és az MVH jogosultsági és folyósítási előírásainak, ezáltal a kifizetés időben megtörténhessen. Speciális területkezelések elvégzését irányoztuk elő, mely élőhely védelmi programokhoz kapcsolódott, vagy invazív visszaszorítást célzott meg. A 2011. évi területkezelési tervben megfogalmazott célok maradéktalan megvalósulására fektettünk hangsúlyt.

Biztosítani kívántuk az ANPI belül végzett szakmai, kutatási és oktatási tevékenységek zavartalan továbbfolytatását.

Minden tekintetben a jogszabályoknak történő megfelelést, az állami vagyon védelmét, annak szaporítását, a hatóságokkal, társszervekkel történő szakszerű együttműködést tűztük ki célként.

A Természetvédelmi Őrszolgálat feladatként kapta, hogy a Kormány célkitűzéseinek megfelelően a jogszabályokat megsértőkkel szemben hatékonyan és szakszerűen lépjen fel.

Aktív részvétel a Világörökség törvény megalkotásában – véleményezés, javaslatok, szakmai előkészítő munkacsoportokban való jelenlét.

Az ökoturisztikai feladatokat végzők célja volt, hogy a látogatószám csökkenését állítsák meg, mivel a korábban fő bevételi forrást jelentő idegenforgalomnál 2006-tól jelentős bevétel csökkenés volt tapasztalható, ami 2010. évben drasztikus méreteket öltött.

Pályázatok előkészítése, és a folyamatban lévő pályázatok szakszerű befejezése az újonnan felállított Projekt-koordinációs Iroda feladata lett.

A gazdálkodásra jellemző mutatókat az 1.2. pont tartalmazza.

Az Igazgatóság területi adatait az alábbi táblázat szemlélteti:

Működési terület (ha)	433 739
-----------------------	---------

	Védett		Ebből fokozottan védett (ha)	Változás a tárgyévben (ha)	Védelemre tervezett	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)			Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Nemzeti Park	1	20 183,67*	6 566	0	0	0
Tájvédelmi Körzet*	2	32 059*	3 398	0	1+2 bővítés	25212
Természetvédelmi Terület	17	2 228	57	62	9	2612
Ex lege védett láp**	127	2 404	0	377		
Ex lege védett szikes tó	0	0	0	0		
Összesen	147	56 874	10 021	439	10+2	28 711

Ramsari terület	2	7 393		0	0	0
Bioszféra Rezervátum	1	20 188		0	0	0
Világörökségi helyszín***	2	33 438		0	0	0
Európa Diploma	0	0		0	0	0
NATURA 2000 Madárvédelmi terület	54	144 798			0	0
NATURA 2000 Élőhelyvédelmi terület	24	51 886			7	1 299

* Aktuális KÜVET-adatbázis alapján frissítve

** Csak az egyedi jogszabállyal nem védett területeken fekvő lápok

*** Aggteleki- és Szlovák-karszt barlangjai (20 183,6 ha), illetve Tokaj Történelmi Borvidék és Kultúrtáj Világörökség (13 255 ha). Az Aggteleki- és Szlovák-karszt barlangjai világörökséghez tartozó barlangok száma 260 (a területadat csak a hazai oldal kiterjedését mutatja).

Saját vagyonkezelésű területek

Művelési ág	Tárgyévben vásárolt (ha)	Összkiterjedés (ha)	Saját használatban		Haszonbérbe adva	
			ha	%	ha	%
Szántó	0	572,32	374,04	65,35	198,28	34,64
Rét	124,99	2 642,44	1090,16	41,25	1 552,28	58,74

Legelő	129,99	2 447,43	1657,28	67,71	790,15	32,28
Kert	0	0	0	0,0	0	0,0
Szőlő	0	5,6	5,3	94,6	0,26	5,4
Gyümölcsös	0	4,6	4	87,0	0,6	13,0
Nádas	0	23,6	23,6	100,0	0	0,0
Halastó	0	0	0	0,0	0	0,0
Erdő	0	6 335,8	6 335,0	99,99	0,82	0,01
Kivett	0	1 100,01	1062,41	96,58	37,60	3,41
Összesen	254.98	13 131,80	4216,79	81,56	2 579,99	18,435

Terület nélküli értékek

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)	Ebből a tárgyévben nyilvántartásba vett (db)
Természeti Emlék	31	0
Forrás	779	0
Barlang	412	4
Víznyelő	106	0
Kunhalom	14	0
Földvár	29	0

1.5. Az év folyamán az intézményen belül a szervezeti és feladatstruktúra korszerűsítésére tett intézkedések bemutatása.

Az Intézménynél 2010. szeptemberében vezető váltásra került sor, ami után megkezdődött a szervezet átvilágítása, amely során:

- Teljes körűen felülvizsgáltuk az igazgatóság által ellátott feladatokat és ennek alapján racionalizáltuk és korszerűsítettük a szervezeti és irányítási-ellenőrzési rendszert, elkészítettük és jóváhagyásra felterjesztettük az új SZMSZ-ünket. A Pályázati Iroda működtetésével a pályázatok koncentráltabb, szakszerűbb megvalósítását kívánjuk elérni. Nagyobb szerepet szánunk a Zempléni Tájegységek is, amit a méltóbb elhelyezésben és a szakmai tevékenységben is kifejezésre kívánunk juttatni.
- A foglalkoztatásban az eddigieknél hatékonyabb, rugalmasabb konstrukciókat alkalmaztunk, ennek keretében felülvizsgáltuk a munkavégzés szabályozását, a

munkaköri leírásokat. Egyes helyeken munkaidőkeret bevezetésével is biztosítottuk a személyi erőforrás allokációját.

- Az önfinanszírozó képesség javítását elsősorban a költségek csökkentése útján látjuk megvalósíthatónak. A belső szabályozás és controlling tevékenységet fejlesztettük a hatékony szigorú költséggazdálkodás érdekében. Kiemelt cél a dologi kiadásokon belül üzemanyag és energia költségek csökkentése. Ennek érdekében saját üzemanyag kutat állítunk fel, amely már előkészítés alatt állt, de a 2011. évi megvalósulása nem sikerült. Az energia költségek csökkentésére a megújuló energiák – elsősorban biomassza - alkalmazásával van lehetőség, amely kiválthatja a gáz felhasználás jelentős részét illetve kiegészítő jelleggel a napenergia hasznosítására is sor kerülhet. Elvégeztük az összes intézményi létesítmény energetikai rendszerének felmérését, az ennek alapján kialakított koncepció alapján pályázatok kerültek benyújtásra. A folyamatban

1.6. Milyen intézkedési tervet készített az intézmény a 2011. évi zárolással, illetve költségvetési törvénymódosítással összefüggésben: Mi valósult meg az intézkedésekből és mekkora költségmegtakarítási és bevétel-növelési hatással voltak az intézkedések az intézmény gazdálkodásában rövid távon és milyen hatásuk várható hosszú távon?

Az Igazgatóságnál 65 000 eFt zárolásra került sor (amely összeg költségvetési támogatás elvonássá alakult), a zárolások egy részét (33 600 eFt) a felhalmozási kiadásokat, más része (31 400 eFt) a működési kiadásokat érintette.

Igazgatóságunk 2011-ben úrrá tudott lenni a 65 millió Ft összegű elvonás, és az idegenforgalomban jelentkező látogatószám csökkenés okozta nehézségeken. A gazdálkodásunkban rejlő belső tartalékok feltáráásával sikerült elérni, hogy a spórolás nem ment a szakmai munka színvonalának rovására. A bevételek növelésére (illetve csökkentés megállítására) illetve a kiadások csökkentésére (illetve növekedés megállapítására) megvalósult illetve folyamatban lévő intézkedéseink:

Belépőjegyek árának csökkentése

Ez az intézkedésünk látszólag szembement a bevétel növeléssel, azonban azt szerettük volna elérni, hogy több ember számára legyen megfizethető a szolgáltatásunk és ezáltal állítsuk meg az utóbbi évek drasztikus bevétel csökkenését, amit az alábbi a barlangtúrákából származó bevételeinket tartalmazó táblázat szemléltet:

Időszak	Éves nettó bevétel (millió Ft)	Változás 2006=100
2006	165,9	100
2007	176,5	106
2008	172,1	104
2009	146,0	89
2010	110,3	66
2011	107,0	64

A táblázatból látható, hogy a barlang túrákból származó bevételünk fokozatos visszaesését a belépőjegyek árának jelentős csökkentésével sem sikerült megállítani, azonban a csökkenést sikerült minimálisra redukálni, a látogatószámot 11%-kal sikerült növelni. Figyelembe véve a térség az országos átlagnál is nagyobb mértékű elszegényedését, az átmenő forgalom és a kapcsolt, több napos itt tartózkodást elősegítő attrakciók hiányát, valamint a fokozatosan dráguló üzemanyagárát és az elmúlt évek tömegközlekedés terén történt visszafejlesztését ezt jó eredményként könyvelhetjük el. 2012-ben reményeink szerint sikerül bevétel növekedést is produkálni belépőjegy árnövelés nélkül.

Egyéb bevétel növelő intézkedések

- Vevő állomány következetes kezelése, esetenként ügyvédi behajtások, peres eljárások. (realizált bevétel 1 millió Ft a folyó perekből a bevételek 2012-ben várhatóak)
- Haszonbérleti, bérleti szerződések felülvizsgálata, előnytelen szerződések felmondása, lehetőség szerit haszonbérleti, bérleti díjak emelése.(aggteleki étterem +1,2 millió Ft, a többi 2012-ben realizálódik).
- Az átlátható és tervszerű működés következtében az erdészeti és vadászati bevételek növekedése. (az eredmény növekedése 27 millió Ft)
- Az agrártámogatások nyújtotta lehetőségek és pályázati források fokozottabb igénybevétele.

Bevételeinknél nem a vagyon felélését, hanem a vagyon megfelelő működtetését kívánjuk elérni.

Személyi kiadások csökkentése

Személyi állomány tekintetében megtörtént a pótlékok felülvizsgálata, a személyi erőforrás allokációjának biztosítása érdekében új munkaköri leírásokat készítettünk, ami tartalmazza a munkaidőkeretet, vezényelhetőséget. Esetenként éltünk az alkalmi munkavállalás nyújtotta előnyökkel. Fokozottan élünk a közmunka program által kínált előnyökkel, így több tevékenységet saját kivitelezésben igyekszünk elvégezni (területkezelés, erdőgazdálkodás egy része), a program keretében is vállaltuk átlagosan 65 fő foglalkoztatását, amit saját forrásból 69 főre emeltünk. (a 11,5 havi foglalkoztatást

A program során 90473 e Ft támogatásban részesültünk, amelyet nagyrészt a dolgozók bér és járulék kiadásaira költöttünk, de sikerült vásárolnunk egy kocka bálázót is a projekt keretében, ami nagyban hozzásegített minket, ahhoz, hogy 2011-ben az állatállományunk takarmányát teljes mértékben saját erőből állítottuk elő, nem volt szükség takarmány vásárlásra. A támogatás mellett a projekt költségeihez saját forrásból 14600 eFt-tal hozzájárultunk. Az idén 80 fő foglalkoztatását tervezzük, akik a területkezelések, karbantartások mellett aktívan részt vesznek idegenforgalmi tevékenységeinkben is.

Dologi kiadások csökkentése

Intézkedés	Eredmény	Megtakarítás a bázis évhez (eFt)
Gépjárművek felszerelése GPS-szel, szigorú ellenőrzés	Üzemanyag mennyiség csökkenés 15 700 liter rel	5800 (egész év)
Hulladék tárolók racionálisabb elhelyezése	Hulladékszállítás költség csökkentés	4200
Mobil készülékek számának csökkentése	Mobil díj költség csökkentés	2250
Mobil szolgáltatóval új szerződés	A központi közbeszerzés kedvezőtlen díjainak csökkentés	2012-ben realizálódik éves szinten 2200 eFt

Sajnos mobil üzemanyag kutunk megvalósítása késik, így az itt tervezett megtakarításokat nem sikerült realizálni.

Egyéb intézkedések:

- Beszállítók versenyeztetése, a monopolhelyzetben lévőkkel tárgyalások (ÉHG, ÉMÁSZ) a kiadás csökkentése érdekében.
- Raktározás , eszköz-készlet gazdálkodás, vagyonvédelem szigorítása
- Közmunka program előkészítése, a hatékonyság növelésének biztosítása, vállalkozók kiváltása (elsősorban a területkezelés, erdőgazdálkodás területén).

A dologi kiadások csökkentését nehezíti, hogy az ország problémái nálunk, hatványozottan jelentkeznek (nálunk legdrágább a mennyiségében is jelentős szennyvíz, a barlangüzemeltetés

miatt mi használunk a legtöbb, egyre dráguló villamos energiát, a városoktól való nagy távolság miatt magas a gépkocsi futás és így az üzemanyagköltség is, a rossz úthálózat következtében jelentős a gépjárművek javítási költsége, a hulladék kezelés és szállítás költsége a turista forgalom miatt szintén jelentős, a nagy volumenű gázszolgáltatás egységára az inflációt messze meghaladó mértékben emelkedik, a vagyonelemeink nagy részének megőrzése illetve az idelátogatók színvonalas és biztonságos ellátása jelentős karbantartási, javítási költségekkel jár stb.).

Sajnos intézkedéseink által elért megtakarítások nagy része csak rövid távú megoldást jelent, mert a mennyiségben realizált megtakarításokat a termékek és szolgáltatások egységár növekedése kompenzálja. (A gépjármű üzemanyag 19%-os mennyiségi megtakarítása csak arra volt elég, hogy a költségek ne növekedjenek, további kilométer csökkenés pedig a szakmai munka színvonalának visszaesését okozná.)

A zárolás következtében a felhalmozási támogatásunk is csökkent, az így elmaradó beruházások és felújítások egy részét saját bevételi többletünkől végre hajtottuk

2. Az előirányzatok alakulása

2.1. A főbb kiadási tételek feladatteljesítéssel összefüggő alakulásának bemutatása, részletezve a kiemelt tételeken belül elsősorban azon tételleket, ahol az előző évi eredeti, illetve módosított adatokhoz képest jelentős változás vagy eltérés tapasztalható (nem csak a %-os mértéket kell bemutatni, hanem azt, hogy mi valósult meg az előirányzathól).

A módosított előirányzat az eredeti előirányzatunk 208%-át érte el. A túlteljesítés a következők miatt állt elő:

- A tárgyév során jelentős volt a nem tervezett működési és felhalmozási pénzeszközátvételünk.
- Saját bevételi többletünk - ennek egy része ÁFA bevétel, amit a többi bevétel és kiadás növekedése indukált -.

Az év során fontos eredményként könyveltük el az alábbiakat:

- A rendszeres ellenőrzéssel és a karbantartások időben történő elvégzésével sikerült járműállományunkat megfelelő állapotban tartani, így a váratlan nagy összegű kiadásokat elkerülni.
- Pótoltuk a természetvédelmi őrszolgálat elmaradt egyenruha szükségletét.
- Elvégeztük előnytelen bérleti, haszonbérleti szerződések felülvizsgálatát, módosítását.
- A nem megfelelő, szerződés szerinti teljesítések kifizetését megtagadtuk.
- Elértük ingatlanaink megfelelő, biztonságos állapotának biztosítását a karbantartási és felújítási tevékenységünk racionalizálásával.
- Ezek mellett sikerült több érdeklődőnek megmutatni páratlan természeti értékeinket, és tevékenységünket a térség legnagyobb munkáltatójaként végeztük.

2.1.1. Az előirányzatok évközi változásainak, illetve a tényleges teljesítéseket befolyásoló főbb tényezőknek bemutatása.

Az előirányzat módosítások (eFt):

I. Országgyűlés hatáskörben	
Bevételi előirányzat	-65 000
- Költségvetési támogatás	-65 000
Kiadási előirányzat	-65 000
- Munkaadókat terhelő járulék	-31 400
- Intézményi beruházási kiadások	- 24 400
- Felújítás	-9 200
II. Kormányzati hatáskörben	

Bevételi előirányzat	1 630
- Költségvetési támogatás	1 630
Kiadási előirányzat	1 630
- Személyi juttatások	1 283
- Munkaadókat. terhelő járulék	347
III. Irányító szervei hatáskörben	
Bevételi előirányzat	171 876
- Működési költségvetés bevételei	142 354
- Költségvetési támogatás	29 522
Kiadási előirányzat	171 876
- Személyi juttatások	33 596
- Munkaadókat terhelő járulék	25 661
- Dologi kiadások	60 451
- Intézményi beruházási kiadások	45 972
- Felújítás	6 196
IV. Intézményi hatáskörben	
Bevételi előirányzat	489 377
- Támogatás értékű működési bevétel	183 983
- Támogatás értékű felhalmozási bevétel	186 737
- Előirányzat maradvány	118 657
Kiadási előirányzat	489 377
- Személyi juttatások	64 175
- Munkaadókat terhelő járulék	8 694
- Dologi kiadások	152 992
- Intézményi beruházási kiadások	263 516
MINDÖSSZESEN	597 883

Az előirányzat túlteljesítésünk nagyrészt kötött felhasználásra, egyszeri jelleggel megvalósított feladatok, projektek következtében állt elő (pénzeszköz átvétel táblázata szerint), de az előirányzat módosításokat hozott maga után a közmunka program és nem tervezett felmentési bérek és végkielégítések kifizetése is. Az egyes előirányzatokat részletesen a további pontok tartalmazzák.

2.1.2. A személyi juttatások előirányzatának alakulása, a létszámváltozások, illetve az ahhoz kapcsolódó személyi juttatási előirányzatok alakulása, az előző évhez viszonyított átlagilletmény (juttatás) változás, a végrehajtott létszámcsökkenéssel elért megtakarítás éves szintű hatása.

Személyi juttatásainknál és a munkaadókat terhelő járulékainknál a módosított előirányzat meghaladta az eredetit - 139 illetve 105% -, melynek fő oka, hogy itt szerepelnek a közmunka program és a kormányzati hatáskörű előirányzat módosítás költsége is, az utóbbi elszámolását az alábbiak szerint adjuk:

Megnevezés	Előirányzat (eFt)	Felhasználás (eFt)	Maradvány (eFt)
2011. évi bérkompenzáció	1630	1630	0

A tárgyévben is igyekeztünk kihasználni a munkaügyi támogatások adta lehetőségeket, azonban a tárgyévben közhasznú foglalkoztatásra nem volt lehetőségünk, viszont közmunka program keretében 69 fő foglalkoztatását valósítottuk meg 11,5 hónapig. Cafetéria rendszer keretében az állandó létszám részére a bruttó 200 000 Ft/fő összeg kifizetése történt meg.

A személyi juttatásunkat növelte, hogy 5 fő részére szabadság megváltást, felmentési bért és végkielégítést kellett kifizetni, melyek összege a járulékokkal együtt 8358 eFt-ot tett ki.

Az éves átlagléttség levezetése:

A foglalkoztatás jogcíme	Létszám/foglalkoztatás ideje	Átlag (fő)
Engedélyezett létszám terhére	81 fő 12 hónapig	81
Közmunka program keretében	69 fő 11,5 hónapig	66
Munkaszerződéssel foglalkoztatottak	4 fő 6-12 hónap	3
Összesen		150

Az 1 főre eső juttatások enyhe növekedést mutatnak (eFt/fő):

	2010	2011	Index (%)
Rendszeres személyi juttatás	1936	2082	107,5
Összes személyi juttatás	2168	2313	106,7

A tárgyévben létszámcsökkentést nem valósítottunk meg.

2.1.3. A dologi kiadások előirányzata változásának bemutatása, feltüntetve a takarékosági intézkedéseket is. A dologi kiadások összetételének vizsgálata 2011-re nézve, illetve az ebben bekövetkezett változások levezetése az 2009-2011. között.

A dologi és egyéb folyó kiadásaink módosított előirányzata az eredeti előirányzat 216%-át érte el. A tárgyévben is jelentős volt az üzemanyag, energia és a szolgáltatások árnövekedése, jelentős volt működési pénzeszközátvételünk pályázatok következtében. A dologi kiadásaink közül jelentős összeget képviselnek a következő tételek:

➤ Hajtó - és kenőanyagok beszerzése

A magas költség oka az anyagbeszerzési helyek nagyobb távolsága, a megszorított - nem mindig kellően összehangolt - budapesti illetve dunántúli értekezletek száma, valamint a saját vagyonkezelésű területek részarányának növekedése, és az ezzel összefüggő vagyonkezelési feladatok ellátása. A szigorú gépjármű szabályzat (km keretek, GPS beszerelések)

➤ Egyéb készletbeszerzés

Itt szerepelnek a forgalmazott termékeink beszerzésének költségei is, melynek egy része értékesítésre került, így bevételeink között szerepel, más része, pedig raktári készleten maradt, valamint a takarmány, tisztítószer és karbantartási anyagok költségei.

➤ Nem adatátviteli célú távközlési díjak

A kiadásaink nagyságát ennél a tételnél is befolyásolta az inflációt meghaladó áremelés, valamint az, hogy a hatékony ügyintézés megvalósítása érdekében újabb mobil készülékek beszerzése vált szükségessé, valamint az URH rendszer frekvencia használati

díja is itt szerepel.

➤ Villamosenergia-szolgáltatás díja

Ennél a költségtételnél a legnagyobb volumennel a Baradla-barlang és a Vöröstói látogatóközpont (villamos fűtés) villamos energia költsége szerepel a tényleges fogyasztás mellett a lekötött teljesítménydíjak is magas részarányt képviselnek.

➤ Egyéb üzemeltetési, fenntartási szolgáltatási kiadások

Ez képezi a dologi kiadásaink közül a legnagyobb tételt. Itt szerepelnek többek között az idegenforgalom következtében fellépő mosatás és hulladék szállítás, továbbá a karbantartási szolgáltatás, a posta, a különböző rendezvényeinken fellépők fellépési, a nyomda, a különböző tervek, tanulmányok költségei, továbbá a tűzvédelem, munkavédelem, marketing tevékenység, az erdőgazdálkodás, valamint a területkezelés kiadásai.

A dologi kiadásaink jelentős tételeinek 2009-2011 közötti alakulását az alábbi táblázat szemlélteti:

Megnevezés	2 009	2 010	2 011
Hajtó-és kenőanyag beszerzése	18 891	23 198	21 900
Egyéb anyagbeszerzés	48 722	31 522	24 915
Nem adásvételi célú távközlési díjak	9 659	9 506	11 319
Gázenergia-szolgáltatás díja	11 090	11 221	13 172
Villamosenergia-szolgáltatás díja	21 137	22 841	22 414
Víz és csatornadíjak	2 582	3 200	5 060
Karbantartási,kisjavítási szolg.kiadásai	15 034	11 487	9 375
Egyéb üzemelt.,fenntart.szolg.kiadásai	147 195	184 531	130 150

Ingatlanok értékesítésére a tárgyévben nem került sor, így ezzel kapcsolatos befizetési kötelezettségünk nem keletkezett.

2011-ben pénzeszköz átadást nem teljesítettünk, alapítványt nem támogattunk.

309 6942.1.4. A felhalmozási kiadások előirányzatának alakulása, az eredeti előirányzathoz képest a változások okai. A felújítások és beruházások (beleértve a folyamatban lévőket is) tételes bemutatása, indoklása, összefoglalása (mellékelt táblázat szöveges összefoglalása).

2011-ben felújítási kiadásunk teljesítése 10 996eFt volt, amelyet részletesen a H táblázat tartalmazza. A felújítási előirányzatunk forrásösszetétele tárgyévben az alábbi volt (eFt):

Forrás	Összeg
Saját bevétel	6 196
Felhalmozási költségvetési támogatás	4 800
Összesen:	10 996

Nagyobb beruházásainkat 2011-ben felhalmozási bevételből előirányzat maradványból, költségvetési támogatásból és saját bevételből valósítottuk meg.

2011-ben intézményi beruházásunk teljesítése 311 574eFt volt, a beruházásokat részletesen a H/2 táblázat tartalmazza. Az intézményi beruházási előirányzatunk forrásösszetétele tárgyévben az alábbi volt (eFt):

Forrás	Összeg
Előirányzat maradvány	76 779
Saját bevétel	43 929
Támogatás értékű felhalmozási bevétel	186 448
Felhalmozási költségvetési támogatás	6 232
Összesen:	313 388

A nagyobb beruházásaink 2011. évi összege és indoka:

Művészetek magtára 222 308eFt

Értékkörző magtárak - Műemlékek a turizmus szolgálatában pályázat Magyarország-Szlovákia Határon Átnyúló Területi Együttműködési Program 2007-2013 HUSK 2008/01, 1.3. keretében.

Az ANPI bemutatva megőrzés koncepciójának a részét képezi jelen fejlesztési projekt, amely a Gömör-Tornai térség természeti értékeit és kulturális örökségét bemutató látogatóközpontok kialakítását célozza Bódvaszilason (Magyarország) és Szádalmáson Jablonov nad Turnou (Szlovákia). A magyar - szlovák közös fejlesztésben megvalósuló ökoturisztikai fogadóközpontok tartalmi elemeik (kiállító és alkotóterek, előadóterem, foglalkoztató helyiségek, fogadóterek stb.) úgy kerültek meghatározásra, hogy a műemlékvédelmi oltalom alatt álló épületek értékei a széles nyilvánosság számára bemutathatók legyenek, a közjót, a közérdeket szolgálják. Szellemiségük megjelenítse szűkebb környezetük természeti, kulturális értékeit, hagyományait, profiljuk alkalmas legyen arra, hogy egymást kiegészítve szolgálják a műemlékoltalom, természetvédelem, hagyományőrzés és ökoturisztika érdekeit.

Rönk faházak 1 878eFt

A Baradla Kemping területén található kis faházak I. osztályú üdülőházakká való átépítése – Egy Világörökséghez méltó szálláshelybázis kialakítása; az Új Magyarország Fejlesztési Terv Észak-Magyarországi Operatív Program ÉMOP-2.2.1. pályázat kereteiben.

A projekt célja egy környezet- és családbarát, tájba illő szálláshely-bázis kialakítása. A fejlesztés keretén belül 8 db régi kis faház helyén épül 6 db komfortos, 7 személyes téliesített I. osztályú rönkfa-szerkezetű üdülőház. Az egyik faház alatt egy olyan kompatibilis hőközpontos pince kerül kialakításra, mely a jövőben - egy későbbi fejlesztési ütemben - lehetővé teszi az új faházak alternatív – megújuló energiaforrásokkal való üzemeltetését.

Gépek berendezések 33 370eFt

Ez a tétel nagyrészt az Értékkörző magtárak – Műemlék a turizmus szolgálatában HUSK 0801/1.3.1/0046 keretében vásárolt eszközök beszerzését tartalmazza.

A Gömör-Tornai térség természeti értékeit és kulturális örökségét bemutató látogatóközpontok kialakítását célozza Bódvaszilason (Magyarország) és Szádalmáson Jablonov nad Turnou (Szlovákia). A magyar - szlovák közös fejlesztésben megvalósuló ökoturisztikai fogadóközpontok tartalmi elemeik (kiállító és alkotóterek, előadóterem, foglalkoztató helyiségek, fogadóterek stb.) úgy kerültek meghatározásra, hogy a műemlékvédelmi oltalom alatt álló épületek értékei a széles nyilvánosság számára bemutathatók legyenek, a közjót, a közérdeket szolgálják.

2011-ben nem végeztünk egyéb felhalmozási célú pénzeszköz átadást és központi beruházást

sem.

Intézményünknel lakásépítés, lakásvásárlás támogatására nem került sor és egyéb munkáltatói kölcsönök állománya 2011. december 31.-én 3405eFt volt.

2.2. Bevételek alakulása, jellege, típusai bemutatása, rendszerezése:

2.2.1. Bevételi tételek alakulása, ezen belül a közhatalmi és intézményi működési bevételek elemzése, az egyéb bevételek főbb tételeinek bemutatása.

A saját bevételünk jelentős részét kitevő turisztikai bevételeink a látogatólétszám csökkenése miatt elmaradnak a várttól (az üzemanyagár növekedés illetve a tömegközlekedés visszafejlesztése itt is kiváltja kedvezőtlen hatását).

Saját bevételeink még így is túlnyomórészt az idegenforgalomból (barlang látogatás, szállás, ajándéktárgy árusítás, lovasturisztika) származnak, de elég jelentős a faértékesítésből és vadászatból származó bevétel is. Saját bevételünk növelése jelentős élö munkával jár, így szükségyszerűen növelni kell személyi juttatásaink előirányzatát is (több túra, több túravezető). A saját bevétel növelése áremeléssel vagy látogatószám növeléssel valósítható meg, azonban az első estben - a megfelelő színvonal biztosítására - jelentős fejlesztésekre, a másodikban pedig marketing kiadásokra van szükség. A fentiek következtében saját bevételeink számottevő növekedése nem várható.

2011-ben a főbb bevételi forrásaink az alábbiak voltak (eFt):

Ajándéktárgy értékesítés	11 232
Erdőgazdálkodás	49 901
Vadászat	7 994
Barlanglátogatás	107 134
Baradla Kemping	18 502
Tengerszem Oktatóközpont szállás	15 749
Szalamandra-ház szállás	8 156
Lovasturisztika	5 313
Bérleti, haszonbérleti díjak	49 730

2.2.2. A többletbevételek alakulása, a tervezettől való eltérés okai, azok egyszeri, illetve tartós jellege; azokat milyen kiadások finanszírozására fordították.

Az Igazgatóság az eredeti bevételi előirányzatához képest a költségvetési támogatásnál 33 848 eFt csökkenést mutat, a többi bevételnél pedig az eredeti előirányzat és a teljesítés adatai között az alábbi többletek adódtak (eFt):

Működési bevétel	132 867
Támogatási értékű működési bevétel	181 907
Támogatási értékű felhalmozásisi bevétel	186 448

Összességében megállapítható, hogy a bevételi többletek közel nagyobb része pályázatok következtében realizálódott.

Működési bevétel többlet

31%-ban a pályázati bevételek miatt keletkezett ÁFA összege okozta, ami kifizetésre illetve fordított ÁFA esetén kiadásként is elszámolásra került. A többlet 21%-át a szolgáltatási bevételek növekedése, 37%-át áru értékesítés (elsősorban faanyag), míg 11%-át egyéb növekedés (árfolyam nyereség) okozta.

Támogatási értékű működési bevétel többlet

Ez a tétel 83%-ban pályázat, 15%-ban agrár támogatások 1-1%-ban pedig foglalkoztatási támogatás (munkaügyi központ) illetve minisztériumi átadás (egyedi tájérték) miatt állt elő. Ezen bevételeink valamennyi egyszeri bevételként jelentkeztek, a felhasználása 85%-ban pályázati illetve egyéb elszámolás keretében történt, azaz kötött felhasználásként.

Támogatási értékű felhalmozási bevétel többlet

Ez a tétel 100%-ban pályázati pénz miatt keletkezett, a bevétel egyszeri jellegű és kötött felhasználású volt.

2.2.3. A bevétel tervezettől való elmaradásának okai.

Összességében a bevételi tervünket jelentősen túl teljesítettük, azonban a saját bevételünkön belül az idegenforgalmi bevételeink elmaradtak a tervezettől, itt a barlangtúra jegyárak jelentős (átlagosan 20%-os) árcsökkentésével csak a további csökkenést sikerült megállítani.

2.2.4. Az ÚMVP és HOP Technikai Segítségnyújtás keretében átvett bevételek és felhasználásuk.

Ilyen bevételünk a tárgyévben nem volt.

2.2.5. Pályázati bevételek (támogatásértékű bevételek, átvett pénzeszközök) bemutatása.

2.2.6. Az előirányzatokénti követelés állomány alakulásának bemutatása (lejárás szerint), a követelések nyitó állományához viszonyított változások bekövetkezésének okai.

2010 évben vevői követeléseinket megosztottuk és két ügyvéd részére átadtuk behajtásra, ennek valamint a felszólítások rendszeres kiküldésének köszönhetően sikerült a követelés állományunkat elfogadható szinten tartani.

A vevői követelés állományunk 22 576eFt-ról 13 339eFt-ra csökkent az alábbiak szerint (eFt)

Összes követelés:	2011.01.01	2011.12.31
Előző évi követelés	6 548	12 357
Tárgy évi követelés	20 516	8 224
Összesen:	27 064	20 581
Értékvesztés	2011.01.01	2011.12.31
Előző évi értékvesztés	3 703	4 488
Tárgy évi értékvesztés	785	2 754
Összesen:	4 488	7 242

Összes követelés állományunk 16 744 eFt, amely a vevők mellett tartalmazza 3405 eFt értékben a dolgozók számára adott kölcsönöket is.

2.3. A költségvetési támogatás alakulása 2009-2011. között.

Megnevezés	2009	2010	2011
Költségvetési támogatás	320 952	368 248	249 252
Ebből működési költségvetési támogatás	277 976	309 694	238 220

A költségvetési támogatásunk az elmúlt években csökkent, a csökkenés a működési támogatásnál is jelentős az elmúlt 2 év átlagában 19 %.

2.4. Előirányzat-maradvány

2.4.1. A 2010. évi előirányzat-maradvány főbb felhasználási jogcímei kiemelt előirányzatonként.

A tárgyévet megelőző időszakban keletkezett előirányzat maradvány terhére a jóváhagyott összegnek megfelelően végeztük el a maradvány előirányzatosítását. Az összeg felhasználását az előző időszak fennálló kötelezettség vállalásainak kiegyenlítésére használtuk fel, a felhasználás – előirányzat módosítás – előirányzatok szerint az alábbi volt (eFt):

- Személyi juttatások	62
- Dologi kiadások	41 816
- Intézményi beruházás	76 779
Összesen	118 657

Előirányzat maradványunk a következő okok miatt állt elő:

- Két közbeszerzési pályázatunk elhúzódása az igazgató váltás miatt 59 335eFt.
- A december 31.-én jóváírt költségvetési támogatás 20 000eFt
- Továbbá 39 322eFt egyéb decemberi bevételeink.

2.4.2. A 2011. évi előirányzat-maradványok kialakulása, összetétele, keletkezésének okai (pl.: a tárca által elrendelt maradványtartási kötelezettség, jogszabály megváltozásból eredő maradványok, feladat-elmaradás, áthúzódó kötelezettségek, bevételi többletek stb.).

A tárgyévben keletkezett előirányzat maradványunk előirányzatonként az alábbiak szerint alakult (eFt):

- Személyi juttatások	886
- Dologi kiadások	6 985
Összesen	7 871

Maradványunk az elrendelt maradványtartási kötelezettség miatt állt elő, mivel amikor a kötelezettség feloldásra került a kötelező szabadság miatt két aláíró nem állt rendelkezésre, így átutalást indítani nem állt módunkban.

Valamennyi maradványunk kötelezettségvállalással terhelt.

3. Egyéb

3.1 A gazdálkodás és a vagyonváltozás (azaz az előirányzat-teljesítés és a mérleg záró állományának összefüggései), az intézményi vagyon állományváltozásának értékelése, nagy értékű vagyontárgyak, állóeszközök értékesítése.

Igazgatóságunk tárgyi eszközeiben a beszerzéseken, illetve értékesítéseken kívül az alábbiak miatt állt elő változás a bruttó értékekben:

Egyéb növekedés

- Gépek, berendezéseknél 37 eFt (nyilvántartás kiigazítása miatt)
- Tenyészállatoknál 5 500eFt (11 hucul ló korosbítása).

Egyéb csökkenés

- Tenyészállatoknál 7400 eFt (11 hucul ló herélése 5 500eFt, 3 hucul ló bértartás fejében történő tulajdonba adása 1 400 eFt, 1 hucul ló elhullása 500 eFt.)

Nagy értékű vagyontárgy, tárgyi eszköz értékesítésére nem került sor.

3.2 A 2011. évben végrehajtott kincstári vagyonhasznosítások (kincstári vagyon bérbeadása, elidegenítése), a befolyt bevétel és felhasználása.

A tárgyév során kincstári vagyon elidegenítésére nem került sor. 2011-ben földterület bérbeadásából és épület tartós bérbeadásából 49730eFt bevételt realizáltunk. A fenti bevételeket alaptevékenységünk ellátására kellett fordítanunk.

3.3 A gazdasági társaságokban való részvétel és indokai (a gazdasági társaságokban való részvétel mértékének bemutatásával).

Gazdasági társaságban nem vettünk részt.

3.4 A közhasznú társaságoknak, az (köz-)alapítványoknak, a társadalmi szervezeteknek, a köztisztviselőknek adott nem normatív támogatások a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény 26. §-a c) pontjában meghatározott közhasznú tevékenységek szerinti részletezésben.

Közhasznú társaságot, alapítványt, társadalmi szervezetet nem támogattunk.

3.5 A lakásépítés munkáltatói támogatására fordított kiadások alakulása, a kölcsönben részesítettek száma.

Lakásépítés munkáltatói támogatás a tárgyévben nem volt.

3.6 A humánszolgáltatások ellátására biztosított normatív állami hozzájárulások felhasználása, amelyeknél tételesen be kell mutatni a feladatmutatók tervezett és tényleges nagyságát.

Nem releváns.

3.7 A letéti számlák nyitó és záró állománya, valamint az évközi forgalom tartalmi értékelése.

Letéti számlákkal nem rendelkezünk.

3.8 A kincstári finanszírozás továbbfejlesztése, az előirányzat-gazdálkodási rendszer, a feladatfinanszírozás, a kincstári információ-szolgáltatás tapasztalatai.

Az Igazgatóságnak évek óta problémát okozott az év eleji likviditás biztosítása, amely szorosan kapcsolódik a kincstári finanszírozáshoz. A fő gondot az okozta, hogy amíg kiadásaink nagyjából egyenletesen jelentkeznek, addig főbevételi forrásunkat jelentő idegenforgalmi bevételeink erős szezonálitást mutatnak (nyáron realizálódik az idegenforgalmi bevétel 75 %-a az első negyedévben csak 5%-a). Emiatt támogatás előrehozásra kényszerültünk, az utóbbi években ez a probléma kevésbé van jelen az egyéb bevételeink (faértékesítés, haszonbérlet, vadászat) és agrártámogatásunk növekedése miatt. Az előirányzat módosítási határidő (saját bevételeinknél december 10.) azonban szerintünk korai, így a decemberi bevételeink előirányzatosítása csak részben lehetséges. A fordított ÁFA, mint többletbevétel módosítása megítélésünk szerint nem kellően rugalmas.

3.9 A KESZ-en kívül lebonyolított pénzforgalom és ügyletek alakulása (pl.: devizaszámla, lakásalap számla)

Kincstári körön kívül vezetett számlával nem rendelkezünk. A három ETE pályázatunk (amelyeknél Igazgatóságunk a vezető partner) lebonyolítása érdekében deviza számlákat kellett nyitnunk a MÁK-nál. A deviza számlára érkeztek a hazai forrás és a megelőlegezési szerződés alapján kifizetett, valamint az elszámolási ütemekben jóváhagyott összegek. Innen teljesítettük a projektek során felmerült költségek utalását, a partnereknek járó kifizetéseket illetve a korábban megelőlegezett összegek visszautalását.

A devizaszámláink éves forgalmát az alábbi táblázat szemlélteti (eFt)

Megnevezés/számla	119438- hucul lovas	319432- művészetek magtára	219435- gyepkezelés	Összesen
Nyitó egyenleg	17 652	84 829	958	103 439
Jóváírás	55 297	300 204	53 178	408 679
Terhelés	70 434	385 014	51 471	506 919
Záró egyenleg	2 515	19	2 665	5 199

3.10 Az intézmény vállalkozási tevékenységének bemutatása (jellege, mértéke; változása, eredményessége; a költségvetési befizetési kötelezettsége; az eredmény felhasználási céljai, ideértve, hogy abból mennyit fordítottak az alaptevékenység finanszírozására)

Intézményünk nem folytatott vállalkozási tevékenységet.

3.11 A költségvetésből kiszervezett tevékenységek, szervezetek helyzete.

Költségvetésből kiszervezett tevékenységeink, szervezeteink nem voltak.

3.12 Az intézmény alapítói/vagyonkezelői felügyelete alá tartozó alapítványok, közalapítványok, közhasznú társaságok, gazdasági társaságok (kft., Zrt.) bemutatása

Nincsenek az intézmény alapítói/vagyonkezelői felügyelete alá tartozó alapítványok, közalapítványok, közhasznú társaságok, gazdasági társaságok.

Jósvafő, 2012. március. 30.

Veress Balázs

igazgató

Az Intézmény szakmai felügyeletét ellátó főosztály záradéka:

Az intézmény 2011. évi költségvetési előirányzataival és létszámával összefüggésben jóváhagyott feladatainak szakmai teljesítését a szöveges beszámoló figyelembevételével:

- *Jóváhagyom*

- *Nem hagyom jóvá, ezért céllellenőrzés lefolytatását kezdeményezem*

Dátum: Budapest 2012.....hó.....nap.

főosztályvezető